

„Trebuie să nu uităm nici un moment că, pentru a asigura înlăptuirea Programului partidului, înaintarea spre comunism, este necesară dezvoltarea puternică a conștiinței revoluționare, ridicarea continuă a nivelului politico-ideologic, a conștiinței socialiste a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii.“

NICOLAE CEAUȘESCU

Proletari din toate țările uniți-vă!

Scînteia
SUPPLEMENT LITERAR-ARTISTIC
tineretului

Anul VII
Nr. 51 (326)
12 pagini — 3 lei
Simbătă
19 decembrie
1987

Cit adevăr
pulsează-n cuvintele lui.
Ce flacără uriașă a revoluției
în inima unui singur om
crescînd din dragostea mistuitoare
pentru poporul său.
Cită neostenită ardere
cînd potrivnice vînturi
tălăzuiesc mările planetei.
Cit adevăr
în indemnul lui
de a ne înțelege rostul și drumul,
patria și menirea,
istoria de mîine care-i a noastră
și, mai ales, a copiilor noștri.

Trepte spre viitor

Moment incandescent, moment de referință în istoria patriei, catalizînd energii, punînd în lucrare flacără gîndului întru binele națiunii întregi, iată ce a fost Conferința Națională a partidului. Raportul prezentat marelui forum al comuniștilor români de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este și va rămîne pilduitorul document datorat gîndirii vizionare, clarviziunii politice a bărbatului din fruntea țării. Acest document istoric este o nouă și strălucită dovadă a gîndirii politice originale românești, a căilor pe care noi înșine ni le

alegem spre a duce mai departe, cu energie, cu hotărîre, în deplină unitate flacără biruitoare a socialismului și comunismului.

Realizînd o amplă și magistrală analiză a dezvoltării patriei, a situației economice interne și internaționale, a principalelor direcții către care se îndreaptă societatea contemporană, secretarul general al partidului ne învață că adevăratele căi ale progresului se află în propria noastră muncă, în propria noastră vrere. Clădînd în unitate,

SUPPLEMENTUL LITERAR-ARTISTIC

(Continuare în pag. a II-a)

Eveniment istoric pentru istorie

Cînd se va scrie, într-o sinteză definitivă, biografia acestui timp pe care poporul întreg îl trăiește, azi, la intensitatea fără precedent a faptelor, neîndoișor că între momentele memorabile se vor afla și lucrările recent încheiate ale Conferinței Naționale a partidului. În timpul în care s-a putea materializa, ar putea lua forma unei hărți rotunde — simbol al năzuinței spre perfecțiune — cum este harta României înălăuntrul căreia ar putea fi identificați, în drumul lor spre noi și îndrăznețe fapte pentru țară, milioanele de constructori ai prezentului. Și oricît de multe elemente ar trebui lăsate în afara desenului într-o sinteză viitoare, cele ce ar rămîne pentru a defini acest timp vor trebui să păstreze, pentru a nu trăda adevărul,

pe cele care vor vorbi despre climatul de răspundere și spiritul revoluționar de exigență, despre mîndria fapturilor dublate de conștiința perspectivei unor superioare împliniri — așa cum sint ele ilustrate de realitățile României contemporane, așa cum magistral au fost exprimate de la înalta tribună a Conferinței Naționale a partidului, în strălucitorul Raport prezentat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, document istoric, argument impresionant al conștiinței de sine a unui partid revoluționar, a unui popor harnic și muncitor.

NICOLAE DRAGOȘ

(Continuare în pag. a VIII-a)

Trepte spre viitor

(Urmare din pag. 1)

cu deplină responsabilitate a faptului, patria urcă, în pofida tuturor greutăților, a crizelor mondiale, a dezechilibrelor și anacronismului unora dintre relațiile economice dintre state. Acționând astfel, cum ne cere marele ctitor al României moderne, nici o furtună nu abate din drumul său corabia națiunii noastre.

Punind din nou un accent deosebit pe conștiința patriotică și revoluționară a întregului nostru popor, secretarul general al partidului ne cere, prin magistratul Ra-

port prezentat Conferinței, o intensificare a muncii politico-educative. Este o datorie și a creatorului de frumos de a contribui prin arta sa, prin literatura pe care o creează la îmbogățirea zestrei de omenie, de patriotism, de dragoste pentru adevăr, de iubire neostenită pentru patria străbună a oamenilor muncii, a celor care așteaptă de la noi acele opere reprezentative, durabile, viabile în confruntarea cu realitatea. Fiindcă nici o operă nu se naște pe pământ sterp, nici o operă nu trăiește dacă nu are acel intim contact cu

pământul care să-i dea forță, să-o înalțe, să-i dea durată, să-i dea măreție.

Moment incandescent, moment de referință în istoria patriei — Conferința Națională a partidului. Documentul Duratei, spiritul dătător de lumină și cutezanță al acestui mare forum comunist este Raportul prezentat de cel ce ne conduce cu draaptă cutezanță și clarviziune spre viitor, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Sintem datori să răspundem cu fapta de muncă sau cu fapta spiritului acestei opere naționale ce cutează spre culmi.

Ce e nou in edituri
Interlocutor astăzi

Ion Marin Almăjan

— V-aș ruga să ne precizați, pentru început, tovarășe director Ion Marin Almăjan, ce înseamnă editura Facla acum, în al cincisprezecelea an de existență.

— Cincisprezece ani de activitate a editurii au constituit, de fapt, lansarea ei spre lume, efortul de creștere și de maturizare și mai presus de toate, ambiția, cred, justificată, de a se situa fără complexe alături de celelalte edituri ale sistemului nostru cultural. Fiind în Timișoara și având menirea să promoveze valorile de pe întreg versantul vestic al țării, Facla s-a străduit și am convingerea că a izbutit să nu fie o instituție regională, cărțile care-i poartă emblema să contribuie atât prin fondul ideatic cât și prin realizarea lor stilistică la creșterea limbii românești și a patriei cinstite.

— Care sînt principalele direcții în care acționează în prezent editura?

— Sînt trei sau patru preocupări fundamentale care au stat și stau și pe mai departe în atenția editurii. În primul rînd, valorificarea moștenirii culturale a zonei; scoaterea din lunga tăcere a anilor a unor personalități și opere remarcabile din patrimoniul istoriografiei, literaturii, artei, muzicii, științei și tehnicii. În al doilea rînd, promovarea valorilor deja constituite, recunoscute pe plan național, firește cu noi contribuții la dezvoltarea științei, tehnicii și culturii. Cea de-a treia direcție, extrem de importantă, avînd în vedere necesitatea permanenței, a continuității în viitor, o constituie depistarea și lansarea tinerilor, a noilor talente capabile să ducă mai departe și să îmbogățească atât strădania înaintașilor cit și a celor contemporani. Firește, nu sînt de principiu lui Eliade Rădulescu, dar cred că apreciind cu dreptate și cu severitate, sintem datori să deshidem cit mai larg portile celor ce „poartă în raniță bastonul de maresal”.

— Cum reușiți depistarea acestor noi talente?

— În toți acești ani am brăzdat, ca reprezentanți ai editurii, zona de vest în lung și-n lat. Dialogurile noastre, cu cititorii, lansările de carte au fost, credem, tot atîtea prilejuri de a putea în primul rînd să-i ascultăm pe alții și după aceea să ne auzim pe noi. Și astfel nu o dată am avut prilejul să descoperim din marea necunoscută voci splendide de creatori. Ca orice editură avem un concurs de debut care, în pofida unor tare inerente cunoscut de altfel, a lansat și nume valoroase, autori ce în cursul timpului au justificat încrederea ce li s-a acordat.

— Alte preocupări de perspectivă?

— În mod firesc ne propunem ca acești 15 ani de existență a editurii să constituie doar o primă treaptă într-o lungă evoluție al cărei unic scop îl constituie afirmarea noastră din ce în ce mai strălucită ca națiune prin intermediul culturii, creșterea acelor „pietre”, cum zicea Blaga, pentru templul culturii românești și pentru a lăsa urmașilor o cit mai bogată zestre spirituală, mărturie vii și concludente despre ceea ce am făcut și am visat noi în acest timp.

Convorbire realizată de
GABRIEL NĂSTASE

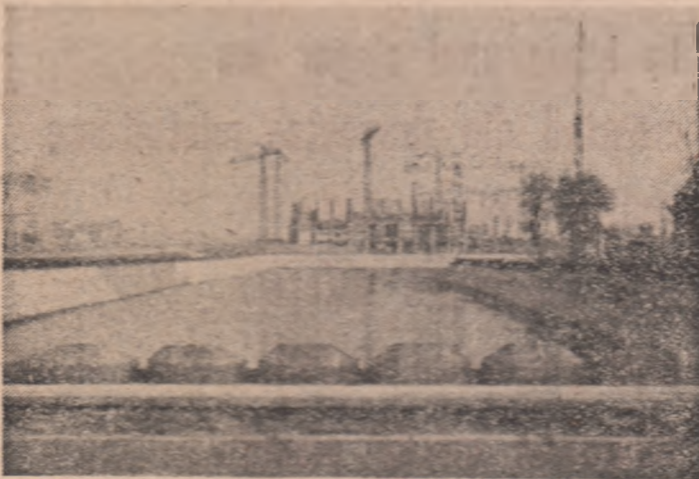
ACTUALITATEA PENTRU TINERET

NOTE • INFORMAȚII • MICRINTERVIURI

AGENDĂ • AVANPREMIERE • RECOMANDĂRI

La Cluj-Napoca

Asociația Scriitorilor din Cluj-Napoca a organizat două simpozioane cu genericile „Partidul Comunist Român — centrul vital al națiunii noastre” și „Ideea republicană — permanență a culturii românești” cit și o dezbateră privind „Implicarea scriitorului în actualitate”. Au participat scriitorii: Horia Bădescu, Augustin Buzura, Doina Cetea, Constantin Cubleşan, Letaş Lajos, Ion Lungu, Radu Mareş, Ioan Oarcăşu, Petru Poană, Dumitru Mircea, Vasile Rebreanu, Eugen Uricariu, Ion Vlad.

Expoziție de fotografii

Joi, 17 decembrie, s-a deschis interesanta expoziție de fotografii din foaierul Teatrului Foarte Mic. Realizată de doi tineri oameni ai muncii de la I.A.C.E.R.D. (Intreprinderea de Amenajare Complexă și Exploatare a Rîului Dimbovița), subinginerul Dan Roman și lăcătușul Cătaș Măsculeanu, expoziția prezintă instantanee de muncă din imediata noastră vecinătate

— Imaginea unui mare șantier bucurestean, șantierul de pe Dimbovița. Montajul fotografiilor aparține subinginerului Lăcătușul de la aceeași întreprindere. Adevărat fapt artistic, expoziția foto a celor doi tineri ar putea fi titlă: „Sperăm noi, și prin foaierele cluburilor tineretului din Capitală, cit și prin Casele de cultură, ale științei și tehnicii pentru tineret din țară.”

Lecturi fundamentale

Nicolae Labiș — „Virsta de bronz”

În deceniul șase al secolului nostru, poetul Nicolae Labiș, stindard liric pentru o întreagă generație, exemplu înaripat pentru cele de după el, se adresa tovarășilor săi de ideal: „Prietenii mei, traiul ni-l tot mai matur, / Deși sintem la virsta lui Rimbaud Arthur, / Ne-am plicăsit de snobism, pină și de plicăsi, / Ochiul rațiunii ne armărește pururi deschis”. Dar: „Citeodată totuși, în nopți cu nouri-timpezi / Cînd flăcări verzi pe sirmă înșiră ultimul tramvai, / La luna astronomică privim sfioși, alături / De fata caldă și cu păr bălai”. Forța afectivă a virstei de bronz irumpe: „Căci tinerețea noastră, cînd știm și cînd nu știm, / Ne poruncește pulsul în piept, ca o dogoare, / Precum curajul omenesc, fierbinte, / În miezul navei interplanetare.” Deci, virstă de bronz, virsta elanurilor, cînd tinărul se desparte de copilărie și deschide ochii mari spre viață, spre realitate implicându-se. În opera mereu tinărului Labiș, „Virsta de bronz” rămîne o creație de referință.

„Gala filmului studențesc”

Din doi în doi ani Institutul de artă teatrală și cinematografică „I.L. Caragiale” din București organizează, către sfîrșitul toamnei, ori la început de iarnă, o Gală a filmului studențesc. Nu este o gală a amatorilor, ci un examen al viitorilor cineaști, o confruntare cu publicul, prima din viața artistică a acestora. Profesori și studenți, regizori, operatori, actori, scenografi trăiesc, înce-

pînd de ieri, vineri, trei zile de emoții prilejuite de prezentarea celor 40 de filme intrate în competiție. A X-a ediție a Gălei filmului studențesc a început, așadar, ieri, dar mai puteți procura bilete pentru vizionările de astăzi și pentru spectacolul „de gală”, cu acordarea premiilor (desemnate de un juriu de specialiști cu nume sonore), moment prevăzut pentru duminică seara. (I.L.).

Manifestări literare

La Muzeul Literaturii Române a avut loc simpozionul intitulat „Literatura română, tribună de afirmare a idealurilor socialiste”. În cadrul dezbaterii, au fost evidențiate împlinirile artistice realizate, mai cu seamă în ultimele două decenii, în toate genurile literare. Au participat: Dumitru Bălăeț, Nicolae Dragoș, Dumitru Micu, Platon Pardău, Paul Tutungiu. În încheierea simpozionului, actorii Viorel Comănci și Ștefan Velnicu au susținut un recital din lirica patriotică și revoluționară.

La Casa de cultură a sindicatelor din Buzău, s-a desfășurat suita de manifestări culturale „Artele — ferestre deschise spre om”. Una dintre acțiuni a fost cea intitulată „Creația tinerilor sub semnul marilor împliniri revoluționare ale Epocii Nicolae Ceaușescu”, la care au participat Gheorghe Istrate, Gheorghe Andrei, Florea Miu, Constantina Petcu. Au fost prezentați, de asemenea, scriitorii buzoieni Corneliu Ștefan, D.I. Dincă, Gh. Mincă, Marin Ibrim, I. Stanciu, Aurelian Mareș.

La Casa tineretului din Brăila s-a desfășurat simpozionul cu tema „Rolul literaturii în procesul de formare a omului nou”, la reușita căruia au contribuit Petre Răileanu și Constantin Turturică.

Timișoara —

intilniri

cu cititorii

● Asociația scriitorilor a organizat o vizită de documentare în comuna Ciocova din județul Timiș. Scriitorii au avut prilejul să cunoască îndeaproape unitățile economice ale comunei, viața nouă a locuitorilor acesteia. La Liceul agroindustrial s-a desfășurat o seară literară la care au participat: Paul Eugen-Banciu, Alexandru Deal, Anghel Dumbrăveanu, Iosif Costinaș, Marian Odangiu, Neboița Popovici, Ion Dumitru Teodorescu, Aurel Turcuș, Valentin Tudor.

● La Institutul Agronomic și la Intreprinderea minieră Ocna de Fier, s-au desfășurat două manifestări literare în cadrul cărora au citit Ion Arișanu, Alexandru Jebeleanu, Mircea Șerbănescu, Cornel Ungureanu. A avut loc un fructuos dialog între scriitori și public.

Concert omagial

Joi 24 și vineri 25 decembrie, Filarmonica „George Enescu” susține în Sala Mare a Ate-neului Român concertul său dedicat celei de-a 40-a aniversări a Republicii. Dirijor — Cristian Măndea. Alături de orchestra filarmonică vor evolua Valentin Gheorghiu, artist emerit, Mircea Călin și Marin Cazacu. Din programul concertului: Sigismund Toduță — Uvertura festivă, Paul Constantinescu — Triplul concert pentru pian, vioară, violoncel și orchestră, Gheorghe Dumitrescu — Simfonia a V-a (Cielul „Simfonia românească”). Ora de începere a concertului: 18.

„Imn virstelor de aur”

Comitetul județean de cultură și educație socialistă Gorj și Casa de cultură a sindicatelor din Tîrgu-Jiu au organizat cea de a X-a ediție, jubiliară, a concursului interjudețean de creație literară, recitare și interpretare a muzicii revoluționare, „Imn virstelor de aur”. Au avut loc sezătorii literar-artistice în întreprinderi și instituții ale orașelor Tîrgu-Jiu, Tg. Cărbunești și Sadu. În încheierea manifestărilor, juriul prezidat de scriitorul Vasile Băran a decernat premiile. Poezie: premiul I — Marian Negrescu (Tîrgu-Jiu); premiul II — Lia Tătar (Oradea) și Constantin Vărășeanu (Pitești); premiul III — Florea Florescu (Craiova), Constantin Tigăncu (Reșița) și Simona Stănoiu (Ticleni — Gorj). Proză: premiul I — Dan Diaconescu (Slatina); premiul II — Elena Cruceru (Slatina); premiul III — Ionel Didi Cenuser (Sibiu). Au fost acordate, de asemenea, numeroase premii speciale și mențiuni. La reușita acțiunilor culturale au contribuit și Marin Constantin, Costin Tuchilă, George Târnea și Titus Vișeu. Au realizat recitaluri muzicale: Tudor Gheorghe și Valeriu Sterian.

Noutăți la teatru

Noi montări pe scena Teatrului de stat din Sibiu. ● Recent a avut loc premiera piesei „Pygmalion” de G.B. Shaw în regia lui Mihai Constantin-Ranin. În distribuție, actorii — Catrinel Dumitrescu, Virgil Flonda, Ovidiu Stoichiță, Maria Jungheatu, Wolfgang Ernst.

Magistral document al devenirii noastre

Raportul prezentat Conferinței Naționale de tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**

VI. ACTIVITATEA IDEOLOGICĂ, POLITICO-EDUCATIVĂ, DE DEZVOLTARE A CONȘTIINȚEI SOCIALISTE ȘI ÎNTĂRIRE A SPIRITULUI REVOLUȚIONAR, DE FORMARE A OMULUI NOU, ÎNAINȚAT — CONSTRUCTOR CONȘTIENT ȘI DEVOTAT AL SOCIALISMULUI ȘI COMUNISMULUI ÎN ROMÂNIA

Stimați tovarăși,

În întreaga activitate de construcție socialistă un rol deosebit de însemnat a avut întotdeauna activitatea ideologică, politico-educativă. Generația revoluției de eliberare socială și națională, a revoluției și construcției socialiste își amintește bine spiritul de sacrificiu, de abnegație al comunistilor, al revoluționarilor, atât în anii ilegalității, cât și în anii cuceririi puterii politice, în anii grei ai construcției socialiste. Putem spune că, într-adevăr, activitatea ideologică, politică, educativă a avut un rol deosebit de însemnat deosebit, a constituit o adevărată forță motrice în unirea eforturilor întregului popor pe calea construcției socialiste. Pe această cale poporul nostru a învins multe greutăți, cu încrederea deplină în justetea cauzelor sale, în victoria socialismului. Și viața a demonstrat cu putere că așteptările, speranțele poporului nostru s-au împlinit. Am obținut succese remarcabile. Citeodată, unii uită ce greutăți au fost învins. Astăzi s-au asigurat asemenea condiții de muncă și de viață care nici nu puteau fi bănuite cu câteva decenii în urmă.

În același timp, trebuie să spunem că s-a creat și o anumită stare de lucruri care a diminuat spiritul de abnegație și sacrificiu. S-a ajuns la o anumită auto-mulțumire. Sint unii care gîndesc că acum avem o asemenea situație înclt nu mai este necesar spiritul de sacrificiu, spiritul revoluționar. Au apărut, din păcate, chiar unele tendințe de îmbogățire și alte manifestări străine eticii și echității socialiste, spiritului revoluționar.

S-ar putea spune că s-a ajuns la o anumită rămînere în urmă a nivelului ideologic, politic și educativ față de cel al dezvoltării forțelor de producție, al societății noastre în general. Aceasta se poate datora, în parte, atât preocupărilor intense de dezvoltare a forțelor de

producție în toate sectoarele economiei naționale, dar și unei anumite neglijări a activității politico-ideologice.

Este necesar să analizăm, cu toată seriozitatea, această stare de lucruri, să tragem concluziile corespunzătoare și să trecem cu hotărîre la îmbunătățirea activității politico-educative, la ridicarea nivelului ideologic al partidului și, în primul rînd, al cadrelor de partid.

Trebuie să nu uităm nici un moment că, pentru a asigura îndeplinirea Programului partidului, înaintarea spre comunism, este necesară dezvoltarea puternică a conștiinței revoluționare, ridicarea continuă a nivelului politico-ideologic, a conștiinței socialiste a comunistilor, a tuturor oamenilor muncii.

În noua etapă a dezvoltării societății românești nu numai că nu se diminuează importanța activității ideologice, ci, dimpotrivă, ea se accentuează și devine tot mai importantă.

Problemele complexe pe care le ridică uriașele transformări care au loc în țara noastră și în lumea contemporană cer un larg orizont ideologic și politic, o înțelegere și cunoaștere temeinică a legilor generale ale dezvoltării sociale, a interdependenței dintre diferitele fenomene, atât pe plan național, cit și internațional.

În noua etapă a revoluției se cere, în toate domeniile de activitate, un și mai puternic spirit revoluționar, de luptă și abnegație, să se pună pe primul plan înfăptuirea neabătută a principiilor eticii și echității socialiste. Comunistii, revoluționarii trebuie să pună mai presus de toate interesele generale ale societății, interesele întregii noastre națiuni!

Aș dori să repet din nou unele versuri ale poetului George Coșbuc, în care se spune că:

Cel ce se luptă murmurînd,
De s-ar lupta și-n primul rînd,
Ei tot atît de buni ne par,
Ca orișicare laș fugar!

Murmurul azi și orișicînd,
E plînsul în zădar!
(Aplauze puternice, prelungite).

La baza întregii activități ideologice și politico-educative trebuie să stea Programul partidului și Programul ideologic, care reprezintă concepția științifică, materialist-dialectică a Partidului Comunist Român, precum și hotărîrile Congreselor, conferințelor și plenarelor Comitetului Central al partidului, alte documente ale partidului nostru, precum și principiile revoluționare ale socialismului științific.

Se impune o intensă activitate de propagandă, politică, culturală pentru ridicarea conștiinței revoluționare a tuturor oamenilor muncii!

În acest sens, un rol important îl au toate mijloacele de informare în masă — presa, radioteleviziunea — care trebuie să desfășoare permanent o activitate intensă pentru cunoașterea și înțelegerea justă a politicii partidului de către toți oamenii muncii, pentru înfăptuirea hotărîrilor de partid, a legilor țării.

Trebuie să perfecționăm activitatea organizațiilor de masă și obștești. Să facem astfel încît casele de cultură, cluburile, teatrele și alte unități de cultură să aibă un rol tot mai activ în întreaga dezvoltare a conștiinței revoluționare a oamenilor muncii. Să asigurăm ca Festivalul național „Cîntarea României” — care reprezintă un puternic cadru de manifestare a spiritului creator din toate domeniile — să cuprindă toate laturile activității, punînd în valoare creația științifică, tehnică și culturală, geniul creator al poporului.

Uniunile de creație trebuie să se angajeze cu mai multă hotărîre în activitatea de făurire a noi opere, cu înalt conținut patriotic și revoluționar, care să contribuie la afirmarea convingerilor înaintate, comuniste, la formarea și educarea omului nou al societății noastre

socialiste. Este necesar să se realizeze mai multe și mai bune romane, poezii, piese de teatru, lucrări care să redea, în forme diferite, uriașa activitate creatoare a poporului nostru, să constituie o puternică forță de dinamizare a activității întregii națiuni. Avem nevoie de noi și noi cîntece revoluționare și patriotice care să ogîndească noua etapă de dezvoltare socialistă a patriei noastre.

În general, trebuie ca în întreaga activitate politico-educativă să dezvoltăm puternic sentimentul de dragoste față de socialism, față de partidul nostru comunist, față de popor, față de patrie! (Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează „Ceașescu—P.C.R.”, „Ceașescu și poporul!”).

Cred că este necesar să luăm o atitudine mai fermă față de propaganda de peste hotare, care, în numele așa-ziselor drepturi ale omului, desfășoară o activitate intensă de corupere, de cumpărare, îndeosebi a unor cadre tehnice, de furt al inteligenței, cum se numește astăzi pe plan internațional. Trebuie să respingem cu mai multă hotărîre — și presa, radioul, televiziunea trebuie să demaște această activitate — care, în fond, urmărește să rupă oamenii de țară, să-i înstrăineze, să-i pună în serviciul acelor care vor să exploateze munca și inteligența lor. Nu aceasta reprezintă dreptul omului, ci dreptul omului este dreptul la muncă, la învățătură, la locuință, dreptul de a fi pe deplin stăpîn și liber în țara lui. Poporul român nu a părăsit niciodată pămîntul pe care s-a născut. Aici, de mai bine de 2000 de ani, înaintașii noștri au îndurat multe greutăți, dar le-au învins, nu s-au plîns de greutăți, au luptat să-și făurească națiunea, un stat unitar.

Aici este locul fiecărui cetățean român, fără nici un fel de deosebire! (Aplauze puternice, prelungite; se scandează „Ceașescu și poporul!”, „Ceașescu, România — stîmna noastră și mindria!”).

Educația patriotică constituie o parte inseparabilă a dezvoltării construcției socialiste, a formării omului nou. Să sădăm în conștiința oamenilor muncii, a tineretului patriei noastre sentimentul mindriei de a fi cetățeni ai României socialiste, de a fi participanți activi la realizarea celei mai drepte societăți din lume, de a fi permanent la datorie, de a servi, în orice împrejurări, poporul, patria, independența și suveranitatea României! (Aplauze și urale puternice, prelungite; se scandează „Vom munci și vom lupta — țara o vom înălța!”)

CARTEA DE POEZIE

Curbura unei litere desăvârșite *)

„Trupul meu / nu-și mai amintește nimic. / Singele meu, umilit, recunoaște / că nu-și mai amintește nimic”, mărturisea Daniela Crăsnaru în deschiderea unui volum mai vechi al cărui prim ciclu se intitula sugestiv „Exerciții de rememorare”. Mai mult decât o replică, nuanța polemică este strecurată subtil-insinuant, cel mai recent volum al său de versuri, *Emisierile de Magdeburg*, este o continuare prin adâncire a unor teme pe care poeta le-a abordat cu obstinație: tema iubirii, a pierderii de „energie” prin procesul de codificare a sentimentului în text, a cunoașterii prin „atingerea”, deopotrivă senzuală și brutală, de materialitatea lumii concrete.

Nota distinctă, originală a acestui volum vine din motivația existențială dramatică, din încercătura de viață pe care Daniela Crăsnaru o încredințează convenției poetice cu un remarcabil discernământ, aștegind răbdător secvențele unei aventuri spirituale apasate de conștiința depășirii maturității și a integrării în marele mecanism ale cărui resorturi par răsucite de mina destinului. Nimic emfatic, nimic declarativ în gestul poetei care — aidoma unui Hamlet post-modernist — ține în palmă cartea cu povestea nefericitului prinț al Danemarcei. Cu observația că în pielea prințului din poveste se află închis ca într-o vrajă însuși spiritul poetei. Că plumbul literelor de pe pagini este însăși cenusa împietrită în semn (și semnificat) a principiilor vitale. „In malaxorul care învarte pietrele acestei vieți” (p. 7), poeta își aruncă armura de singe și nervi, platoua „epidemică” și înfruntă viața ca într-o nichitastănesciană luptă a lui Iacob cu ingerul cuvintelor: „Eu cea închisă în trup în miceliul de singe / mă luptam cu mine cea închisă în aceste cuvinte...” (p. 8). Este o luptă dramatică între principiul vital și exsanguitatea scriiturii, între senzualitatea (cuată aici în răspăr) explodind în metafora strălucitoare, vitală și conștiința acută a „rătăcirii” prin cuvint. Extincția unuia presupune înflorirea celuilalt. Expresia poetică a viului se hrănește cu jertfe aduse simbolic pe altarul Cuvintului: „Sub neocul vinat: fața mea, pentru citiva clipe, / purtând cicatricele acelor cuvinte” (p. 11), „Cuvintele mele evascerate” (p. 12), și, mai departe, într-un text programatic: „Mina mea care scrie / intrind în albul histiei, în carnea ei / rece, neutră, până la umăr până la ultima / cîmpire a pieoapei. O sinucidere / elegantă / aproape perfectă” (Respirație).

În Melville există un personaj al cărui trup, în întregime tatuat, devine o adevărată hartă. Este senzația pe care mi-o lasă volumul Daniela Crăsnaru: desenat (uneori sfidat) de acele cuvintelor trupul și-a pierdut „înțelesul” anatomic, vital și a început să semnifice, să exprime sensul mai profund al unei hieroglife existențiale: „Trupul meu a uitat și el conjugarea frenetică / fire, a fi. // Carnei lui / de mult nu mai e carne / pielea lui e acum tatuată / cu litere sfinte / ea este numai o propoziție (cu predicatul absent) / la mine în minte.” (Tatuaj).

Chiar titlul volumului sugerează pregnant această luptă în care cei ce se înfruntă rămân legați unul de celălalt: în absența aerului care întreține flacăra vieții, cele două emisfere de Magdeburg — refăcând celebra experiență — rămân sudate chiar trase de săi cei puternici. Trupul și spiritul rămân indescalt prin eliminarea factologiei. Vitalitatea și literatura trăind fiecare în două părți deodată nu fac decât să confirme trănicia conștiinței care le unește.

Emisierile de Magdeburg este, indiscutabil, cel mai bun volum al Daniela Crăsnaru impunând autoritar o poezie de primă importanță, care, jucându-se uneori cu legile alchimiei, seusese întotdeauna să aleagă din nisipul spulberat al existenței aurul Poeziei.

*) Daniela Crăsnaru — *Emisierile de Magdeburg*, Editura Cartea Românească, 1987.

Cuvinte în retorta cintecului *)

Poetă cu un univers constituit, alternând registrele unui citadinism rezervat (în definitiv, natura există prin intelect) cu cele ale unui naturism livresc, discret și melodos, în care decorul natural este folosit ca suport pentru meditație asupra destinului, asupra sensului existenței, Liliانا Ursu ne propune în recentul volum apărut, *Corali*, o incursiune în teritoriile textului poetic, acolo unde cuvintele dau chip și asemănare trupului și, deopotrivă, spiritului, o coborâre în laboratorul alchimic unde se distilează elixirul emoției poetice: „Așa cu mașina de scris pe genunchi / cu genunchii la gură, tot mai aproape de cuvinte / de miezul trandafirului al unei după amieze cu iubire / încep să mă cunosc, să mă recunosc / piano, pianissimo / încet, pe măsură ce armata disciplinată a virgulelor / înaintează izbînd ușor singele / metaful începe să-mi împrumute căldura / poate chiar gîndurile risipite sub aura abajurului...” (Păsărea).

Substratul etic pe care îl semnala Mircea Iorgulescu este definitoriu pentru aceste versuri a căror puritate grațioasă, melancolică respiră printre rînduri — prin trestia caviutului — aerul înaltelor principii morale: „Foala-i deja pregătită, strînsă în sulul mașinii de scris / cum zăpada așteptind pe cea lume comanda / să ningă pe pămînt / să ningă meninșele lumii / uritul să-l îngruape sub Cuvint” (Păsărele Dîdenei).

Există o distincție „aristocrată” în versurile acestui volum; o sobrietate neostentativă care vine nu din altitudinea mizantropă a contemplării lumii, ci din acuratețea scriiturii, din delicatețea calligrafiei și, nu în ultimul rînd, dintr-un foarte fin decupaj al detaliului; adunînd cioburile colorate ale imaginilor, Liliانا Ursu izbutește vitralii luminate de intensitatea stărilor de spirit: „Mina tremurînd ușor pe albul rețelei / în farmacie doi canari guralivi / halatul scrobit, cactusul prăfuit / și cana cu apă întotdeauna la îndemînă. / Bătrînul apucă medicamentele, le mîngîie aproape / Buzele-i tremurî, un mormăit acoperit de canari / Viața abia șoptind — alt actor se pregătește / să intre în scenă / grabit. Și aceeași luptă disperată pentru o gură de aer // De diamant cuvîntul între ei / o luminoasă barieră” (Schimbare de roluri).

Delicatețea este însă aparentă. Fragilitatea este travestiul unei irepresibile vitalități; versurile poetei se încarcă de energia notației, de voluptuoasa deschidere a corolelor percepțiilor. Livrescul, atît cît există (în doze homeopateice, aș spune), devine „zonă de protecție” pentru eul poetic asaltat de rumoarea veacului: „Îmi astup urechile cu iarbă, / cu căști — Mozart, senin mă desparte / de scrișnețele frinelor, de scrișnetul dinților / de urletele vecinilor” (Studiu). Sub „stelele unui cer precis moral”, poeta caută întimplărilor și evenimentelor un sens superior, cuvintele ei „seamănă cu griul abia incolțit” (pag. 19), au o puritate energetică adunînd în „sideful cărni” perla unor combustii dramatice dar spiritualizate înălțîndu-se aidoma unui foc de jertfă.

Resursele memoriei sînt exploatare obstinat. Timpul trecut aruncă pe pereții poemului siluetele unui teatru de umbre. Existența își leapădă pielea de șarpe a contingentului devenind imaterială, alegînd — ca într-un basm de Andersen — meul sugestiei de linie factologică. Aici vocea poetei se individualizează cu precădere: în permanențel balans între concret și meditație, între imagine și emoție, între cuvintul sugestiv și retorică scăpată din lesă. Pot fi citate poeme remarcabile dacă spațiul ne-ar permite (Pisica cu nouă vieți, Hero și Leander, Portret fără model, Sala barocă, Semnițele einstei).

Retractilă în fața fenomenologiei „dezlănțuite”, căutînd înfrigorat în albia poemului piatra prețioasă a simbolului, melancolică și orgolioasă, Liliانا Ursu reușește să aducă din adîncul universului său interior coraliile unor meditații originale și profunde.

*) Liliانا Ursu — *Corali*, Editura Eminescu, 1987.

Exerciții de așteptare *)

Un poet cu o voce individualizată mi se pare Gabrielei Stănescu; sensibil, talentat, inteligent, dovedind o stinjenită retractilitate pe seama căreia pun siabul ecou trezit de placheta *Exerciții de apărare pasivă*, Ed. Albatros, 1984. frecventator al acelorasi cenacuri în care se produceau congenerii său, el a rămas într-un con de tăcere care, iată, nu i s-a dovedit prielnic atita timp cît numele său nu urcă în „topurile” momentului.

Penduiînd între „un lirism al adresării directe” (Mircea Martin) și un cerebralism văzut ca „o mască deasupra sentimentalismului” (Laurențiu Ulici), poetul plutește deasupra versurilor sale cu sentimentul că totul a fost spus, că marile evenimente au fost trăite pînă la capăt, că marile gesturi eroice au fost consumate de o strivitoare istorie care a lăsat contemporanilor doar conștiința că nimic nu e cu adevărat nou sub soare.

Ascunsă după perdeaua cuvintelor, există o atitudine de revoltă îndreptată împotriva visurilor de neon ale veacului, împotriva mistificărilor cu aer condiționat, o furie blindă, dar obstinată împotriva fericirii promise pe care nici fiziunea nucleară, nici explozia demografică, nici era comunicațiilor ori aceea a legumelor conservate, a laptelui praf ori a microprocesorului, a mostrei de sol lunar și a eradicării malariei, a utopiei fertilizării deșertului și a asanării deltei amazoniene nu au adus-o. Există, totodată, hrănit de visurile sfîrșitului de mileniu, un bovarism superior care, brusc, a deschis ochii și a dobîndit o neiertătoare conștiință de sine.

Uneori, starea de atrofie a voinței și pasiunilor pare țesută în pinza de păianjen a obolismului de care se contaminează însăși ordinea naturală: „Ploii i-au crescut unghilele și părul, îmbătrînește / Anii o consacra memoriei definitiv...” (Scut jurnal de campanie), sau se ascunde sub gluga unei false umilințe. Alături poetul se așează sub steaua supunerii, la adăpostul armurii unui principiu moral: „Să te lași în voia copilului care ești călărînd un bostan / Și să vezi lacrimile atîrnînd ca virgulele într-un poem / Să juri că e alb cînd e alb / Și să ai convingerea că cineva îți va ierta vreodată omeneștile slăbiciuni...” (pag. 50) sau își abandonează cuvintele în ambuscada inconsistenței și a neîncrederii: „Propozițiile pline de apă holbatesc ca peștii / cu burțile-n sus.” (Sat de pescari).

Este greu să faci poezie din sinceritatea brută, nemediată de „viclenia” expresivității poetice, de meșteșugul cuvintului. În versurile lui Gabriel Stănescu există un „travesti”; o mistificare existențială care folosește masca sincerității pentru a exprima chiar sinceritatea: chipul pictat din cuvinte este însuși chipul poetului, cu trăsături, cu contururi și singe-n obraji. E o sinceritate „jucață” în lesa convenției poetice, îndelung exersată pe cobaii imaginilor decupate parcă dintr-o pelucă neo-realistă: „Poemele mele rar își privesc chipul răvășit / În plumbul tipografiilor / Acest lux poate că nici nu-l merită / Bietele mele poeme trecute sub tăcere / Prin ceața de sticlă a ochelarilor importanți / Ele așteaptă. Pur și simplu așteaptă. / Trec zece neguțătorii de nimicuri. Trec. Se inventează alte și alte cuvinte / (Floricele frumos colorate care se trec) / Și eu aștept aștept aștept / Dar aceasta seamănă desigur foarte bine / Cu începutul dintr-un poem celebru.” (Erezi).

Cu *Exerciții de apărare pasivă* Gabriel Stănescu găsește mai mult decât expresia bogată a unei stări de spirit: pe aceea, pregnantă, a unui sentiment convertit într-o atitudine care, pe scena lirismului, își revendică autenticitatea vieții. În pantomima poetică a înghițitorului de săbii, autorul ține, uneori, între dinți chiar tăișul real, nemilos, al interrogației grave.

Grupaj realizat de TRAIAN T. COȘOVEI

*) Gabriel Stănescu — *Exerciții de apărare pasivă*, Editura Albatros, 1984.

Voi nu-mi cunoașteți poemul: citiți-l !
E lupta dintre bine și rău,
lupta cu spațiul și lîmba împlinită a acestui pămînt.
Rugă a singelui desprins dintr-o înălțată poruncă,
voi nu-mi cunoașteți poemul,
e o luptă internă, un război cosmic,
e dinăuntru nepentorului.

Așteptați să desfășor steagul
Presimt trupul arcuindu-se deasupra pămîntului,
trupul steagului prelîns peste ape
într-o involburată desfășurare de forță.
Iată oameni pacea curcubelor lumii !

Acum pot striga singelui : dă-mi viață,
ocrotește-mi miinile cu gingășia luminii,
desprinde-mă de puterea spațială a pierderii
părinților, copiilor, dă-mi veșnicia pămîntului meu !

Cum se poate, a răspuns el, cum se poate
răspîndi lumina într-un fior de frup fără
ca limpezimea cîntecului să nu stăpînească văzduhul,
fără de existența noastră ca o patimă născută
tocmai din pumnul de pămînt al Patriei !

Iată măsura iubirii
starea asemănării rănilor noastre,
cuvintul liber dezvelindu-ne din brazdă
semințele roditoare de putere.

Voi nu-mi cunoașteți poemul, citiți-l !
Strigați-l, împrăștiati-l prin păduri răpitor de frumoase,
lăsați-l în casele țaranilor cu ochi de lumină.

Poem patriei

Lăsați-l liber să rodească pe baricade
de lanuri, nîmbat de cuvintele tulburătorului
popor numit Român.

Iată trupul nostru duios
respirîndu-ne truda împlinirii din brazdă,
iată omule măsura iubirii,

respirație precum aceste
desfășurate hotare
plămădite cu truda atitor iubiri secerate.

Oh doamne, eroii ieș din case vesele,
pe cimpul imens și verde,
să-și oblojească rănile.
Iată-i, cum își cîntă pămîntul
atitor amintiri de oase și adevăruri,
iată-i împlinindu-și izvodul de lacrimi
al atitor nimicitoare războaie,
iată-i mingîindu-și copiii.

Voi nu-mi cunoașteți poemul !
El e pămîntul țării,
sămîntă și lege, copilul cu ochii de dor,
roua dimineții pe buzele fiicelor țării
îmbrăcate în îi de iubire.
E trup cuminte despovărat de ruga indoielii.

Voi nu-mi cunoașteți poemul ! E blind și se naște
din trunchiul de țară al zărilor-soare
speranță
piine plămădită din carnea pămîntului.

FLORENTIN PALAGHIA

„Uniunile de creație trebuie să se angajeze cu mai multă hotărâre în activitatea de făurire a noi opere, cu înalt conținut patriotic și revoluționar, care să contribuie la afirmarea convingerilor înaintate, comuniste, la formarea și educarea omului nou al societății noastre socialiste. Este necesar să se realizeze mai multe și mai bune romane, poezii, piese de teatru, lucrări care să redea, în forme diferite, uriașa activitate creatoare a poporului nostru, să constituie o puternică forță de dinamizare a activității întregii națiuni.”

NICOLAE CEAUȘESCU

SCRIITORUL TINĂR LA MATURITATE

Așa cum sublinia tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU în Raportul cu privire la stadiul dezvoltării forțelor de producție, al societății socialiste în general, al relațiilor de producție și sociale, al democrației muncitorești-revoluționare, al perfecționării conducerii pe baza principiilor autoconducerii și autogestiuunii, al perfecționării și continuării procesului revoluționar în noua etapă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, prezentat la Conferința Națională a Partidului, nu este de conceput, în etapa actuală, un specialist, în orice sector de activitate, care să nu fie în primul rând un revoluționar, așadar, un om care își pune înaltă pregătire și capacitate, vastele cunoștințe și înzestrarea în slujba telurilor supreme ale poporului, ale împlinirii grandioaselor proiecte ale contemporaneității în patrie. Problema se pune în termeni analogi pentru creatorii de frumos, pentru toți cei care activează în domeniul literaturii și artei, spirit revoluționar însemnând pentru ei, așa cum artiștii din România de azi au înțeles-o cu maturitate și responsabilitate, adoptarea unei atitudini concretizate într-un mesaj de ample valențe formativ-educative ale operelor, în promovarea idealurilor omului societății noastre de azi, constructor al socialismului. Nu mai puțin, arta contemporană, urmind îndemnul adresat în repetate rânduri de secretarul general al partidului, adoptă o superioară atitudine realistă, intru-pată într-o permanentă aplecare, investigare, fructificare superioară a izvoarelor sale autentice reprezentate pe de o parte de o tradiție glorioasă istorică, ca și de tot ceea ce înseamnă dimensiunile complexe, ample, profunde ale prezentului. Cu alte cuvinte, este vorba

de o abordare insistent-inspirată a unei tematici majore, a refuzului fățiș al cantonării într-o problematică de interes periferic. Operele de artă ale scriitorilor din cele mai diverse generații, care, cu toate, alcătuiesc ceea ce numim literatura română contemporană — sint ancorate într-un chip decis în reflectarea universului dens de împliniri și aspirații, de certitudini, dar și drame, inevitabile într-un proces de substanțiale clarificări interioare, firești, desigur, la un om pornit pe fapte mari, în sensul cel

lui aprins în care trăiește și căruia îi este, la rîndul său, constructor, părtăș fiind al semenilor săi la bucurii, izbînzii, aspirații sau chiar vremelnice neîmpliniri — l-a înțeles cu toată acuitatea, profunzimea în multitudinea de implicații cuprinse, l-a asimilat organic, traducându-l în operă. Exigențele cerute de vreme artistului au căpătat nobilul chip al autoexigențelor de la care artistul nu abdică, străin de orice spirit de coaccesie față de sine, refuzînd ceea ce înseamnă superficialitate la nivel tematic și va-

doar cheia direcții, revizuirea ale realismului de substanță al literaturii noastre actuale, ale autoasumării de către scriitor, într-un spirit de deplină responsabilitate, a sarcinilor care îi incumbă în contemporaneitate.

Să începem cu proza. Una din direcții este aceea a romanului istoric, revizuit ca specie și ridicat la o deosebită treaptă valorică, scriitorii de azi amănunțându-se a fi pe acest plan doar demni urmași ai unor măști precursorsă, ei dovedind o înțelegere complexă a ceea ce se poate „scotea” pe acest țărîm, privind trecutul cu ochii prezentului, înțelegîndu-l din esența sa, superior al zilelor noastre, dar și încorporînd organic creației — în cadrele

suzii ale faptei înălțătoare, dar și ale unor intenții notabile, ne-traduse atît de ușor în modalități convenite și, de aceea, necuțite totdeauna de nedoritul apănaj al unor consecințe regretabile.

Să nu uităm însă proza consacrată actualității imediate, o proză care are o „temă” comună cu reportajul, dar care nu se confundă cu acesta din urmă, ea purtînd distinctă marcă a creației epice, a viziunii, presupunînd adînci simboluri prin intermediul cărora sint prinse în spațiul epic omul din uzină, dar și viața uzinei, țărîmul de azi, dar și lumea satului, profilul intelectualului zilei noastre și existența intelectualității contemporane.

În spațiul liricii să consemnăm direcția, susținută de atîta redutabili reprezentanți din toate generațiile de creatori, a poeziei politice și patriotice, a poeziei cîntînd patria și beneficiind de forța de a invita la o matură scrutare a eului interior, a rostului ce îi revine omului în lume, a datoriei sale față de această lume și față de sine. Să semnalăm că și această poezie este, în țările viabile, scuturată de agura dislelor, a expresiei și modalităților artistice perimate, purtînd la rîndul ei un chip proaspăt, rod al viziunilor inedite ale scriitorilor acestei epoci a căror originalitate își va avea o recunoaștere meritată în paginile unei istorii a literaturii române a viitorului.

În sfîrșit, să vorbim de ceea ce se numește poezia cotidianului, poezia înobilării aparatului dat prozaic, oferit de peisajul străzii, al clădirilor, al vitrinelor și, mai cu seamă, al oamenilor, poezie care a știut să scoată la suprafață un dat liric de fond al lumii care ne înconjoară. În care respirăm, care trăiește și prin respirația noastră. Nu întîmplător această ultimă direcție este înregistrată în mod deosebit de poezii tineri, de tinerii creatori în vîrsta nouă a patriei.

VICTOR ATANASIU

Sub semnul autoexigenței

mai deplin și mai frumos al cuvîntului, cum este omul societății noastre socialiste.

Esențial de subliniat este că această nobilă sarcină de a surprinde în sub sau în vastă cuprindere de roman, în cadrele unei piese de teatru de captivantă, antrenantă evoluție a conflictului ca și în limbajul specific cinematografiei, muzicii, plasticii etc., este o sarcină pe care creatorul de frumos, vîrstnic sau tînr, deja născînd o bibliografie impresionantă de titluri ale operelor sau aflat încă în așteptarea tipăririi unui prim volum, o consideră pe deplin autoasumată. Adoptarea unei posturi realiste — înțelegă, inutil să adaug, într-un chip de o subliniată diversitate și într-o multitudine de nuanțe, într-o mare bogăție, policromie, aș spune, stilistică, corespunzătoare modalităților specifice vizionare, care exprimă nucleul particular al personalității unui creator sau altuia — este un imperativ pe care artistul contemporan — plasîndu-se la nivelul exigențelor evolu-

ției, tot ceea ce, într-o epocă marcată de ecstasism, responsabilitate, gravitate, înălțime a ideii și epopee a faptelor, este în afara ecstasismului, a marșurii de glorie, a revoluționarei competitivități și a largii comprehensiuni a superiorității, încandescentei temerării ideatice, a respingerii simplificațiilor (completate de adoptarea unei atitudini transparent-revoluționare), iar toate acestea se află sub cupola tentativelor de „prindere”, ipso facto născută de acorduri epice, a efortului susținut, continuu, al omului contemporan de a construi o lume nouă, de a se construi pe sine ca om nou, demn de această lume.

Afirmatiile din frazele anterioare pot fi lesne susținute prin argumentele oferite de o trecere în revistă, fie cit de sumară, a peisajului concret al literaturii noastre de azi. Pentru a nu se ajunge la inevitabilele omisiuni, cu atît mai de nescuzat, după ani buni de experiență și de experimentă, toți am revenit, într-un fel sau altul, la menirea „clasică”: descrierea faptelor și întîmplărilor și deducerea ideilor și sentimentelor din cele dintîi. Nu numai pentru mine reînnoirea fizică vieții e însemnat reînnoirea la „po-vestire”.

Să „citim” viața

Reiau acum, aici, o parte din argumentația pe care am consumat-o în epilogul la „Ceainicul de argint”, un volum de povestiri publicat la „Eminecu” în 1983. Spuneam acolo că promoția noastră, a prozatorilor afirmați în anii '70, a intrat în literatură prin varianta meta-fizică. Toți (mă gîndesc la Ursaru, Runcanu, Papilian, Sădăjan și alții) am început prin a descrie idei și sentimente. După aceea, după ani buni de experiență (și de experimentă), toți am revenit, într-un fel sau altul, la menirea „clasică”: descrierea faptelor și întîmplărilor și deducerea ideilor și sentimentelor din cele dintîi. Nu numai pentru mine reînnoirea fizică vieții e însemnat reînnoirea la „po-vestire”.

Ce vreau să spun cu asta? Că menirea noastră, a scriitorilor acestui „penultim val”, nu s-a putut lămuri atîta vreme cit sursele literaturii noastre au fost... textele (literare, filosofice). Abia în clipa în care am început „să citim” viața, să învățăm „gramatica” ei, „conjugările” atît de surprinzătoare ale verbului „a fi”, verificate chiar pe propria noastră existență, abia din acel moment s-a lămurit menirea noastră. Atît cit am putut să ne-o asumăm, cu datele personale și, de ce nu, cu cele colective.

Greutatea traducerii în fapt literar a sensului pe care-l conține cuvîntul „menire” abia de acum începe. Și dacă stau și mă gîndesc cit de meta-fizică e ogradă de sensuri a cuvîntului (misiune, rost, sarcină, predestinare, soartă, destin) cu atît mai mult mă conving că misiunea noastră e să cercetăm cu cea mai mare atenție timpul pe care-l trăim, oamenii cu care sintem contemporani, și să încercăm să facem să supraviețuiască — prin scris — măcar o parte a vieții noastre. Dacă nu timpul, atunci măcar memoria...

MIRAI TATULICI

Datorie de conștiință

A fi scriitor în România socialistă de azi înseamnă, înainte de toate — așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, îndemnîndu-l pe toți creatorii de frumos să meargă la izvorul viu al realității — a beneficia de șansa rar întîlnită pe care țî-o oferă cu generozitate, drept sursă de inspirație, complexitate și dinamism cu totul deosebite ale vieții politice, economice și sociale ce marchează acest timp cu adevărat eroic. Este suficient — dacă, bineînțeles, ai înzestrarea necesară și conștiința imperativului de a munci fără preget pentru o valorifică — să pătrunzi fără prejudecăți și cu dorința sinceră de a cunoaște oamenii în tîrșul cotidian al realității, să încerci a te identifica cu cei de o seamă cu tine care, în uzine, în școli, în laboratoare, pe șantiere, în biblioteci sau în nenumărate alte asemenea locuri, muntesc, trăiesc, gîndesc la mai bine, visează, își făuresc idealuri, pentru a găsi creațiilor tale o extraordinară „materie primă”, un univers cu o umanitate densă, cu o varietate a întîmplărilor și a semnificațiilor capabilă oricînd să trînde cu cea mai viguroasă sevă meandrele oricărui demers al imaginației. Dar, acest fapt — aparent simplu și la îndemînă — poate rămîne un banal „rod necules” atîta timp cît nu sintem încă pe deplin conștienți de obligația morală pe care o impică pentru scriitor, pentru creatorul de valori spirituale în general, simpla sa existență ca substanță a contemporaneității. Printr-un proces a cărui desfășurare este prea de domeniul evidenței pentru a mai fi nevoie să fie teoretizat și explicat amănunțit, realitatea în care trăim induce în chiar definiția personalității creatoare datoria de conștiință, supremă aș spune, a scriitorului, a pictorului, muzicianului, cineastului etc. de a-și raporta în permanență faptul artistic la esența și identitatea timpului pe care îl trăiește, cu tot ceea ce înseamnă acesta. O raportare activă, cu o finalitate profund educativă, modelatoare asupra contemporanilor săi, asupra generațiilor de după el.

CORNELIU OSTAHE

Portretul omului nou

Scriem și vom continua să scriem despre oameni și nu atît pentru că ei populează, și vor continua să populeze, reportajele și cărțile noastre. Destinul omului, al omului nou cu precădere, interesează din ce în ce mai mult. Interesează modul lui de a gîndi, căile pe care și le alege pentru a se afirma, ce face el ca lumea această să fie mai bună, prin ce modalitate va supune viitorul.

Ne-am trezit dintr-o dată în fața unor personaje absolut inedite, cu o biografie dramatică, depășindu-și epoca printr-o viziune a lor, proprie. Ne-am trezit, iarăși, în fața unor oameni complecși, angajați, prin proiectele lor, într-o serie de lucruri fetele.

El nu trebuie căutat în afara noastră, el se găsește mai întîi în noi înșine. Un om nou este om, mai întîi de toate, cu trăirile și inediticitățile sale specifice, un om cu trăsături fizice și psihice inconfundabile. El este definit ca sumum al istoriei, al civicului, al politicului, al valorii, ca urmare a efortului și talentului său, al libertății și eroismului său. Care sint conștiința că oamenii și nu eroii mitologici fac istoria. Ei nu pot fi decît o replică a realității, venind cu intervenții pline de responsabilitate în realitatea noastră socialistă. Ceea ce este esență în ei este frumusețea, omnia, spiritul de creație.

Scriem des despre acești oameni, ochiul nostru, educat în sensul de a-i descoperi, le caută mereu prezența. Am scris mereu despre ei, transformîndu-i în eroi de reportaj sau de carte, pentru că ei determină istoria, dîndu-i un alt sens și un alt conținut. Aparținem unei lumi reale și complexe de aceea ei nu pot rămîne indiferenți față de epocă, și asta pentru că nici un talent autentic și nici o conștiință creatoare nu poate rămîne străină și indiferentă față de epoca pe care o trăim.

Omul nou — acesta este omul nou despre care ne-a vorbit și acum, la Conferința Națională, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — este omul chemat să împlinească deopotrivă dezideratele dezvoltării nestingherite ale personalității individuale, dar și pe cele de progres ale societății.

ARĂTA ȘANDRU

„Tot ce am realizat în dezvoltarea puternică a patriei reprezintă munca întregului nostru popor, care, sub conducerea partidului, a parcurs, în câteva decenii, o cale lungă, ce în trecut ar fi necesitat secole. Se poate afirma că cel de-al IX-lea Congres al partidului, din 1965, a marcat o nouă perioadă în construcția socialistă a țării”.

NICOLAE CEAUȘESCU

PATRIE, IUBIRE ETERNĂ

Sentimentul contopirii cu țara

Inconjurat, vara, din toate părțile de tărături de griu înflorit și iarna împodobit cu flori de zăpadă, așezate din belșug pe grădini și pe acoperișurile caselor, satul în care m-am născut, Malu, Izvoară, la nici 15 km depărtare de Giurgiu, direct din apele albastre ale Dunării, m-a învățat, pentru prima dată, ce-nseamnă a fi cu adevărat „acasă”, acasă la mine, inconjurat de ai mei, cei mai dragi și cei mai buni oameni din lume.

Pentru mine, patria mea, țara mea vor începe mereu de aici, din satul în care bucuriile sînt dese ca spicele de griu într-un lan pe care îl îmbrățișează orizontul cu dragoste totdeauna, privirea fiind mereu prea puțin pentru a-l putea cuprinde în întregime în argintul ei sclipitor. Aici, întorcîndu-mă peste ani, ca reporter al unui ziar, la miez de iulie, am colindat pe o bicicletă, începînd foarte de dimineață, cîmpurile sărutate de rouă și am dat binețe oamenilor cîmpiei, așteptînd împreună izbucnirea soarelui peste măgurile joase și intrarea combinelor în lanurile de aur. Oamenii îmi erau toți cunoscuți, se bucurau că mă vedeau, dintr-o dată tinăr și cu dragoste pentru sat: „Să scrii, îmi ziceau, să scrii frumos despre griul nostru, că el e totuna cu viața din noi”.

N-am să uit niciodată acea zi cu trupul de griu, rotunjimea boabelor adunate în sacii mari de cîneapă, invitîndu-mă parcă, asemenea copilului din versurile lui Blaga, să mă „cufund” în ele „pină la gură”.
Ce minunată se vedea țara, țara întreagă, de aici, de lingă

inimile acelor țărani cu mințile umede de roua dimineții și cu ochii înfloriți de bogăția rodului pămînturilor din cîmpia Burnasului. Atunci, alergînd pe potecile subțiri dintre lanurile îmbujorate ici-colo de macii atît de plăpînz și atît de fragili, dar împlinind frumusețea rară a griului, am șoptit, auzit doar de spicele aurii: „Cîmpia, dragostea mea” și, pe

nele cele mai vrednice de notat în marea carte a țării, în cele peste două decenii de viață și de istorie nouă românească pe care le-am trăit de la Congresul al IX-lea al partidului, n-aș ezita o singură clipă să numesc, între primele, Transfăgărășanul, temerarul drum de asfalt, așezat pe crestele Carpaților, pe care se poate pași direct în soare și eternitate. El începe, simbolic, de

Exceptionalul efort al celor mai tineri bărbați ai țării, îmbrăcați în haină militară, îl mărturisește și o frumoasă oezie apărută în ultimul număr al ziarului „Transfăgărășanul”, din care desprindem următoarele versuri: „Sînt mărturie de granit / De ceea ce e-n stare munca / De forța oamenilor noi / De zeci de ori mai tari ca stîncă”.

Și, într-adevăr, importanța

ploaia, nici furtuna nu pot împiedica realizarea unei opere mărețe atunci cînd cei ce și-au propus acest țel sînt hotărîți să înfrîngă orice greutate”.

Canalul, într-o dimineață de iulie

Cea mai frumoasă poveste a tinereții noastre. Canalul Dunăre-Marea Neagră, începe pentru mine într-o splendidă dimineață de iulie a anului 1983, de la fereastra unui tren care tăia asemenea unui fulger, cîmpia de piatră a Dobrogei, în două părți egale. Înspre prînz, cu umerii acoperiți de soarele verii strălucitoare, am coborît în tabăra de la Cumpăna, fiind întîmpinat de comandantul ei de atunci, Gheorghe Crasnea și de brigada de elevi a Liceului de construcții din Giurgiu, însoțită de instructorul U.T.C., Lucian Copoiu.

În zilele următoare, a avut întîlnirea de neuitat cu șantierul. Parcă văd și acum zecile de mașini și utilaje alergînd pe albia viitorului canal, într-o veșnic du-te vino. Agățați de frînghii, tinerii din Giurgiu subțiau cu mîgălă pereții de cretă ai ultimei porțiuni a uriașei lucrări, care avea să intre, foarte curînd, în istorie, statornicînd, la finele veacului XX, aici, în România, o nouă cale albastră spre lume, comparabilă cu vestitele canale Panama și Suez. Lucrul acesta nu-l spunem noi, căroră ne e dragă și sfîntă, mai întîi și întîi, munca depusă cu dăruire și abnegație întru împlinirea unui vis secular, cum a fost Canalul, inaugurat la 26 mai 1984, ci o cunoscută publicație belgiană, „La vie ouvrière”, care afirma: „Există canalul Panama. Există canalul Suez. Celebritatea lor este mon-

Dor de pace

Tihna ierbii și-a cerului tău
O primesc patrie
Cu inima strînsă în căușul ochilor
Răstălmăcind-o
Într-un dor de pace

Adulmecînd
Miezul țării tale

Se trezește în mine hodina
De rădăcină
Și
Se risipește în mine rostul
Tinerei înmuguriri

CARMEN MAIER

dată, mai adînc încă: „România, dragostea mea, eterna și luminoasa mea dragoste”.

Am avut, mai acut ca niciodată, sentimentul că tinerețea mea, și, de fapt, a întregii mele generații, implicată în marile construcții ale prezentului, face parte din inima fierbinte a României de azi și dintotdeauna, că faptele noastre îi sînt temelie pe care își zidește izbînzile și drumul către un viitor tot mai luminos și mai demn.

Epopoea

Transfăgărășanului

Dacă ar trebui să scriu, și lată că scriu, care-s însem-

la Curtea de Argeș, mai jos de Lacul Vidraru și se încheie dincolo de Munții Făgăraș, în comuna Arpașul de Jos, trecerea în bazinul Argeșului realizîndu-se printr-un tunel de 837 m, cuprins între Virful Paltinului (2397 m) și Virful Capra (2417 m).

Gîndul zboară, cu repeziciune, la Legenda Meșterului Manole, simbolul vocației noastre de constructori. Încă un amănunt, încărcat de o semnificație profundă: drumul lung de 90.167 km — tăiat în stîncă la mari înălțimi, se deschide din satul Cîrșoara, satul din care a pornit cîndva spre Roma, pentru a îmbrățișa și săruta Columna lui Traian, țărănul cărturar Badea Cîrșan, cel care a dorit cu atîta ardoare unirea românilor de pe ambele versante ale Carpaților.

deosebită a realizării Transfăgărășanului, azi însemn de neșters al veșniciei patriei, avea să fie apreciată, la justa ei valoare, în cuvînte de neuitat, de președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la 20 septembrie 1974, la inaugurarea îndrăzneței construcții, situată pe una dintre cele mai înalte culmi ale Carpaților: „Aici s-au născut moșii și strămoșii noștri, aici este locul poporului român. Oamenii care au trăit pe aceste meleaguri, pe aceste înălțimi, au iubit întotdeauna, ca și căprioarele, ca și păsările, libertatea, simțînd că nu pot trăi decît în libertate, stăpîni pe țara lor, pe destinele lor. Această construcție realizată la o asemenea înălțime, nu a fost deloc ușoară. Dar faptele au demonstrat că nici stîncile, nici înălțimile, nici viscolul, nici

DEBUT

Petru Ionescu

E prozator ? „Ei așa! spunea poetul”. E poet, eseist ? Nu știu, habar n-am. Dacă nu mi-ar fi atît de antipatică formula, aș spune că e un autor de texte („text” de la „textualism” și nu din lumea textierilor). Mai nimic nu știu despre el, decît că e regizor, că a pus în scenă mai multe spectacole mai ales în provincie, că nu e provincial (în nici un sens), că s-a născut în 1951 la Roman și că trăiește în (cum spunea un elev al meu, într-o compunere liberă) „frumosul nostru oraș București”. Altceva? Da, a publicat — alături de alți vreo treizeci de autori — în antologia „Debut '86” a Editurii Cartea Românească. Deci a debutat. Sau nu? Debut colectiv — mă rog, să nu ne certăm, dacă putem, și să ni-l închi-

puim pe Rebreanu debutînd într-un colectiv de treizeci de prozatori. Mda.

Și totuși mai știu ceva — și chiar sînt sigur, am această certitudine, care e un semn de bătrînețe (n-ar mai fi! bătrînețea, nu certitudinea) — da, mai știu că Petru Ionescu e un mare artist. Cum adică : una-două, un mare artist, de care nu a auzit mai nimeni ? Chiar așa : un mare artist, de care va ști, cîndva (curînd, spun eu, cu un optimism pe care nu mi-l reprim) dacă nu toată lumea, atunci mulți, toți cei ce merită să știe.

FLORIN MUGUR

ESEUL LIMBII ROMÂNE

Limba : o țară-n general, un om în particular, o ființă ea însăși !

Un poet ceva (sau cineva) mai mare (și mai bun), mi se plînge (ori doar ride-n felul lui), cînd trec pe la el (sau nu), că iar i-a murit unul din vecii (sau noii) prieteni, dus : fie pe-o gură de rai, fie... Ori-cum, fără limbă (de moarte, sau viață). Ea rămîne (ca o fată pe lingă care treci nepăsător, ori ți-e sprijinul întregii tale vieți). În afara ei : nimeni și nimic.

Limba : o țară-n general, un om în particular, o ființă ea însăși !

Dar nu oricum (română !).

ESEU ASUPRA IZOLDEI

N-a cunoscut-o și-nțeleș-o niciodată. N-a fost de loc la ea. Sensul existenței ei e de a-l aștepta pe el. Sau nu. Va

veni. Sau nu. E dintotdeauna numai a lui. N-o știe. N-o bucură nimeni și nimic. Nu poate visa, deși doarme mereu. Există atît cît trăiește. EL.

POVESTEA NEHOTĂRII DE-O VIAȚĂ

Deși e un actor apreciat, ba chiar celebru în câteva cazuri, dorința lui de-o viață e să scrie despre ceva (sau cineva) întîlnit mai demult, doar pentru o clipă ce-i drept, dar căruia-i aparține dintotdeauna. Rolurile, de pildă, la care alții rivnesc ani în șir ca la ziua de-apol, le joacă aproape fără să știe ori să-l intereseze (deși pe scenă se dăruie cu totul). Cît despre aplauze, am putea spune că-l irită, ba chiar că-l mîhnesc profund. Le primește însă cu sufletul deschis, pentru că numai în prezența publicului singurătatea îi e deplină. Se apucă mereu de scris, dar ca un

făcut, nu trece deocamdată (sau de-a pururi) de-nceput, deoarece, deși îngropat pînă peste cap în ce-ar vrea să spună, abia ce-a scris cîteva rînduri și chipu-n care-o face îl apare, tam-nesam, ca totul nepotrivit cu ceea ce ascunde-n el, încă de mic.

Uneori abia apucă să-și învețe rolul și să se macheteze-n grabă cu puțin înainte de-a intra în scenă. Și cînd te gîndești că tot timpul l-a pierdut pocnîndu-și degetele, meditatînd în fața colii albe fără să scrie vreun rînd (oricum, o mîzgălește din belșug). Își ia chiar concedii îndelungi și cînd le termină lipsește fără nici o jenă de la teatru, ajungîndu-se în cele din urmă la a fi sfătuit să-și vadă de treabă (care a nume, însă ?), bineînțeles pe ocolite și-n glumă, căci fără el nici urmă de spectator.

Dar iar nu reușește să scrie nimic, în afară de vreo două-trei rînduri în care se recu-

noaște pradă unei clipe de disperare. A prins un fir ! Și tocmai cînd crede că a renunțat definitiv la teatru, un dor nespus de a (se) juca îl cuprinde și aleargă într-un suflet în mijlocul multimei gălăgioase, tocmai în toiul unui spectacol și-n urma lui numai foi imaculate se-mprăstie ici și colo : mirese-ntr-o doară !

Dar ți-ai găsit ! Din senin, chiar în mijlocul aplauzelor, cînd teatrul triumfă (efemer, ce-i drept, ca o fată văzută din goana mașinii), o poftă ne-bună de-a scrie îl dă data cit ai clipi și-l smulge dintre noi în goană după o carte fără de care-i neom. Pentru o vreme doar. Că apoi, știți bine, o ia-n-dărăt, ca scăpat din pușcă, numai bun (sau rău) să se dea-n spectacol la cronicari (scripta manent).

Și uite așa îi trece viața, de-a lungul și de-a latul acestui du-te-vino fără încetare care-i alcătuește ființa ; și-și dă în

cele din urmă seama de-un lucru pe care nu l-a venit a-l crede niciodată, deși i-a dat ghes mereu : că de fapt, deși e un actor apreciat, ba chiar celebru în câteva cazuri, dorința lui de-o viață e să scrie... Despre ceva (sau cineva) întîlnit mai demult.

ESEUL STĂRII DE FAPT

Ce-i mai important ? Să a-dormi un copil, sau să-l citești disperat pe Kierkegaard (cînd amîndouă ți se cer concomitent) ? Depinde, cred, pentru ce ești pregătit în acel moment. Uneori, pentru nimic.

ISTORIA UNEI ÎNTREBĂRI

— Ce-ai vrea să te faci cînd vei fi mare ? (întrebă într-o doară cel, sau cea, la care ești în vizită, sau nu, cu ăla mic).

— Dar cînd vei îmbătrîni ? Sau și mai rău ! (te pomeniști zicîndu-ți, trup și suflet, în gînd, în timp ce pleci acasă).

„In capitala patriei noastre s-au infăptuit ample lucrări de modernizare și sistematizare — noul centru politico-administrativ, metroul, amenajarea riului Dimbovița. Pînă în anul 1990 vom incheia modernizarea Bucureștiului, astfel încît el să devină un centru, o capitală modernă a României socialiste”.

NICOLAE CEAUȘESCU

dială. Ea va fi acum împărțită cu un al treilea mare canal: Dunăre — Marea Neagră. Acest vechi vis al românilor, datînd dinainte de 1848, este astăzi o realitate”.

Și iată, parcă pentru a se-mpîlni vorbele poetului care îi se adresa tinerilor „arhitecți de fluvii” cu aceste versuri memorabile: „Aveți pămîntul patriei pe mîini / Și soarele planetei, tot, pe fețe / Și ce sinteți decît niște români, / Legende vii din prima tinerețe?”. În cîntecul Conferinței Naționale a partidului, la 21 noiembrie 1987, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, au fost inaugurate ansamblul feroviar și rutier de poduri dunărene din zona Fețești — Cernavodă, precum și canalul Poarta Albă — Midia — Năvodari. Noul pod de la Cernavodă, cu cale ferată dublă și autostradă la același nivel, amplasat alături de acela al lui Saligny, este azi, prin lungimea (470 m) și deschiderea sa centrală (190 m), cel mai mare pod de pe Dunăre. Prin noua porțiune de canal, drumul Dunării spre mare a crescut cu încă 26,6 km, adăugînd magistralei albastre ecluzele Ovidiu și Năvodari și încă două porturi: Ovidiu și Luminița.

Canalul, cea mai frumoasă poveste de iubire pentru patrie, pentru România, a tinereții noastre, și-a adăugat, astfel, marii sale Cărți o nouă pagină de neuitat.

Emblemele noului București

Încerc, de multe ori, să-mi închipui cum va fi arătat acel București străbătut de tramvaiele cu cai ale începutului de secol, despre care povestesc, cu o firească nostalgie, unii dintre scriitorii și artiștii noștri aflați astăzi la vîrste respectabile. Și mărturisesc că nu reușesc, aproape niciodată, să ajung la o imagine, sub pleoa-

pe, cît de cît coerentă. Mă consolez doar cu ideea că și locuitorilor începutului de secol le va fi fiind, dac-ar vedea modernă capitală de azi a României, greu să-și creadă ochilor noile ansambluri arhitectonice, noua față a vechii și legendarei Dimbovițe, de care nu se va putea face niciodată abstracție, în orice istorie, oricît de comprimată ar fi ea, a cetății lui Bucur.

Intr-adevăr, o Capitală a țării, sărutată pe toată lungimea ei de o Dimbovița limpede și

pe măsura timpului pe care-l trăim.

Vorbind, apoi, despre Bucureștiul zilelor noastre, cum să nu zăbovim și asupra unui alt vis românesc, care asemenea Canalului Dunăre — Marea Neagră, a devenit realitate: Metroul, a cărui Magistrală a II-a, în lungime de 18,7 km, făcînd legătura între zonele industriale Pipera și I.M.G.B. și zona centrală a orașului, a fost dată de curînd în folosință, în clipa de față întreaga rețea a metrou-

A scrie

„cu cerneală fierbinte”

Despre cite „citorii” ale celei mai noi epoci a patriei nu am putea încă scrie „cu cerneală fierbinte”, cum se exprima poetul Geo Dumitrescu într-o cunoscută poezie a sa?

de tineri scriitori (documentarea a fost organizată chiar de revista care găzduiește aceste pagini) prin orașele, satele și plaiurile Bucovinei, îmbrățișate tandru de păsările luminii, ale frumuseții și ale eternității. Același sentiment deplin de „acasă”, de care vorbeam la începutul acestor însemnări l-am încercat pretutindeni aici, la Suceava și Rădăuți, la Putna și Voroneț, la Mălini sau la Vatra Dornei. La Fălticeni, de pildă, primarul orașului, Costică Arteni, ne punea o întrebare tulburătoare: „Cărui oraș din lume i s-ar fi acordat pentru dezvoltare peste 4 miliarde de lei, cite ni s-au acordat nouă în ultimii 10 ani, prin grija partidului, personal a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu?”.

Azi, cu adevărat, Fălticeniul, orașul unde Mihail Sadoveanu mărturisea că „...am beut ana vie a sufletului nostru românesc”, a devenit, dintr-un simplu tirg aflat la încrucișarea marilor drumuri comerciale, o metropolă modernă o asociere cu o industrie înfloritoare, rămînînd, în continuare, același prestigios și înfloritor centru cultural care a fost pe toată durata acestui veac.

Aici, în Nord, ca și în toate celelalte zone ale țării, izbînzile și împlinirile prezentului largesc și aduc aproape de inima oamenilor ferestrele de aur ale celui mai luminos viitor al patriei. Al acelei patrii care este, astăzi încă — la 22 de ani de la Congresul renașterii sale, în zilele unei istorice Conferințe Naționale a partidului și în pragul aniversării a 40 de ani de Republică, cum se exprima un cunoscut scriitor, „o mare de lumină, o torță voină a străbăte secolele cu mereu aceeași sete de înprimăvărare, pururi harnică și tînărdă”.

NICOLAE ȚONE

Izvor de țării

Patriei — cuvîntul dintîi
cu tot ce înseamnă măiastră zidire
patriei — zbor neîntrerupt
întîlindu-ne mereu în iubire.

Patriei — viu legămînt,
permanent în fiii de mîine,
prin ei rostîndu-ne,
prin ei strălucînd,
ian de oleasă cînstire.

Patriei — izvor de țîrî,
statornică veghe, neclintire,
preamărînd-o în vers și în cînt,
pe noi ne preamărîm în iubire.

Patriei — vom ști e ne dăruî,
pămînt vom fi,
supremă jertfiră
ca bobul de mei să crească din nou,
răsăd de eternă iubire.

EUGEN PELIN

curată ca lacrima, zăgăzuită cu tandrețe între maluri de beton, acoperită la fiecare cîteva sute de metri de poduri moderne, era greu de imaginat, nu numai la începutul secolului, ci și în urmă cu numai cîteva decenii.

Mai mult încă: prin lucrările de amenajare a riului Argeș pentru navigație și irigații, se proiectează pe pinza viitorului imediat imaginea unui foarte concret port București. Astfel, nu numai Dunărea, ci însăși Marea cea mare va sosi cîndva, împreună cu primele vapoare înpodobite cu flori, pe cheiurile uneia dintre cele mai moderne capitale europene, cu adevărat

lui bucureștean destinată transportului de călători ridicîndu-se la 46,2 km?

Cum să nu ne tresară inima în piept de mîndrie, cînd atît de bine știm că, în totalitate, construcția metroului are la bază numai inteligență tehnică românească, că toate utilajele folosite la realizarea lui sînt rod al muncii tehnicienilor români, al industriei naționale?

Acțiunea „Metroul” continuă, în prezent lucrîndu-se cu toate forțele la configurarea, în noul București, a celei de-a III-a magistrale a impunătoarei construcții: Gara de Nord — Obor — Dristor, în lungime de 9,4 km.

Mă gîndesc la „popasul” Dunării legendare la Porțile de Fier I și II, mă gîndesc la Slatina aluminiului românesc, la uriașele combinate de utilaj greu de la Iași, Cluj-Napoca și Craiova, la combinatele siderurgice de la Galați și Călărași, la obținerea, în premieră națională, a primelor cantități de petrol de pe platoul continental românesc al Mării Negre de către lucrătorii întreprinderii de foraj și exploatare a sondelor marine „Petromar”.

Am încă vie în memorie călătoria de documentare de acum cîteva luni, în zile superbe de toamnă, împreună cu un grup

Gheorghe Marian

În proza muncii de fiecare zi, nu bănuiam că în „regia de culise” a tînrului meu colaborator de la Teatrul Nottara se ascunde atîta spațiu propice poeziei. Citîndu-i, însă, caietul cu „încercări”, mi-am dat repede seama că ele sînt poezii întregi și adevărate. Dintre poezii române care l-au învățat gustul pentru metaforă și inefabilul stărilor sufletești traduse în cuvînt numele lui Lucian Blaga îmi vine primul la îndemînă. Chiar și aplecarea spre spațiile mai îndepărtate ale istoriei noastre naționale — vezi poezia Decebal — îmi place să cred că tot de la marele poet și dascăl al nostru de viziuni neobișnuite îi vine.

Pentru mine, o altă piatră de încercare a talentelor, înafara originalității în privirea și descifrarea scoanelor ascunse ale istoriei, este capacitatea de a transpune materia fragilă a evenimentului

în artă și semnificație, de a vedea poezia cotidianului dincolo de praful gros al obișnuinței și aridității.

Și din acest punct de vedere cred că Gheorghe Marian are toate darurile unui poet.

Pe deasupra, un merit al său poate fi, de pe-acum, acela că, în pofida prezenței sale pe scindura scenei, în intimitatea teatrului, nu se lasă contaminat de stilul declamator, de fraza largă, retorică. A învățat de la teatru doar viciuțuina privirii în miezul lucrurilor.

Sînt convins că acest debut oarecum tardiv — reflex al înțelgerii dictonului festina lente — va fi confirmat de o carte întregă, pe care l-o dorim cu toții lui Gheorghe Marian în anii încă tineri, gata de căutări și de riscuri.

ION BRAD

Împreună

cad ploii peste cimpii
de catifea verde
migratoare fiții de ocean

sîntem împreună
chiar dacă strigi depărtarea
și zilele și anotimpul dorit

nici nu știi cite nopți
mi-au trebuit să te gășesc
printre aceste cuvinte.

Decebal

nu-l țin minte nici bătrîni
era un arbore alb
crescut din firea patriei
el ne-a umplut de cer.

Între două neliniști

orașul vechi,
istoria se odihnește în turla
și lespezi tocite de pași

orașul nou,
simetria unui crin
de cleștar și beton armat

riul își întinde
oasele de șarpe la soare
acceptînd ironia unui pod
călătorîndu-și trecătorii
între două neliniști.

Ora

fluturi de noapte
se lovesc de lună
iată ora cînd dragostea
e o lumină
strecurată din curcubeu.

Matematică

actorului Adrian Pintea
Tu străbați o zi
purtînd sub piele o herghelie.
Ești un acrobat cu recuzită
proprie: un cablu bine întins,
două puncte reale, egale, contrare.

Un pas
un pas
încă un pas.

admirația lor
moartea te
două noțiuni matematice
atît de diferite.

Se contopesc în ochii tăi
acrobatule.

Atît de

mult timp a trecut
credeai
că ești regina fluturilor
și că eu nu știu

drumuri se năruie
în păienjenșul iederei
și iertare nu-ți gășesc
sar orele din ceasornice
lovindu-se de pietre
singele meu se scurge printre
ierburi și amejitoare simfonii
superb asfințit.

FILM

Puterea pământului natal *)

Durerea despărțirii de soțul dispărut în război, pe care încă îl mai iubește, și îl mai așteaptă, a pregătit-o pe Emilia pentru un lung exercițiu al suferinței unde numai ea știe că poate găsi fericierea. O și spune. Femeie trecută de prima tinerețe, singură, cu o mamă bolnavă, pe moarte. Până într-o zi când apare Norman, soldat american, șofer pe o mașină a comisiei ce anchetează, în Polonia, crimele naziste. Liniștea ei solară, luminoasă, de o calmă egalitate cu sine a fiecărei stări nu se tulbură nici acum, în 1945, imediat după sfârșitul războiului, cum nu se va tulbura, fără a fi insensibilă, nici când îi moare mama, nici când trebuie să renunțe la plecarea în America (de fapt, deoamdată în Germania, unde se afla Norman), pentru o viață la fermă, alături de un bărbat iubitor, tandru, singurul ei sprijin pe lume. Nu va renunța pur și simplu, ci va trebui să ofere locul ei, piștii deja, în favoarea unei vecine, căreia îi promisese s-o ajute să-și uite trecutul. Emilia demonstrează o extraordinară forță interioară. Ea nu are angostia duratei în iubire, precum eroinele antononiene, nu face un spectacol din conștiința relativității sentimentelor.

Zanussi, autorul unor filme în care „viața cuplului” devine viața unui sentiment cardinal (să ne amintim citeva: *Viața de familie*, *Structura cristalului*, *Illuminare*), prezintă în *Anul soarelui liniștit* o poveste de dragoste, așa caldă dect în filmele numite, chiar dacă și senza petajul preferat rămâne același: hibernală desor, prelungire a unei stări interioare. O cerebrăritate de ton cristalin, sublimare a destinului asumat (cei doi, Emilia și Norman, au trecut prin perzătorul războiului), prezidează anecdotică simplă, de o conciziu-ne de nimic subminată. Cei doi se cunosc de parcă așteptau acest moment de o viață, desi, să nu uităm, viața îi va obliga la despărțire. Nu este o constringere exterioară, și e acum momentul, în spațiul restrins al cronicii, să ne întrebăm ce anume ridică filmul lui Zanussi până acolo încât el să merite Marele Premiul al unui Festival de Italia internațională a celui de la Venetia. Când încerc să dau un răspuns la o întrebare crasistorică, enunțată deja, nu am deloc aerul că aș ști să gîndesc membrii jurului de la asemenea confruntări cinematografice. Răspunsul e conștient de clar formula subiectivului: o tratare larg accesibilă a unei intimplări de viață, tezurizind substanța umană într-o tulburătoare ecuație de căutare a fericii. Personajele nu trăiesc frenetic, nu arboresc suficientă și mărginire, nu trec pe trotuarul epidemic al existenței. Cei doi au oătmnit indevjuns, si nu în numele individualităților lor cumva suspecte de excepționalitate, ci ei să suferit ca orice om simplu, și au suferit nu orice, ci o tragedie a omenirii, războiul, cu tristețea, samavolnicile, fărădelegile, nemicăniile, nedreptățile lui. Emilia este un asemenea ora, capabil să nu abdice la primul obstacol. Ea crede în viață, ea are puterea de a lăsa loc altora, mai puțin pregătiți pentru durere. Emilia piere sub ochii noștri, fără a ne da sentimentul penit al ratării vieții ei. Putea fi împăcată și posesora fericii plecînd în America, la iubitul ei iubitor, dar nu a făcut-o. Că rămîne acasă, în țara ei, e semnul acelei puteri — să-i spun ancedrale — de a te încrede în soarta bună pe pământul nasterii. Emilia e omul generos care intuește în renunțarea la sine simburile umanității exemplare. O asemenea dimensiune a existenței morale numai Maja Komorowska (*Nunta*), *Demolarea din Wilko* — ambele titluri fac parte din filmografia lui Wajda — putea oferi. Într-o sensibilitate portretizare esențializată. Film calm, liniștit solar, film al infinitei încredere în propriul destin.

IOAN LAZAR

*) Anul soarelui liniștit (regia Krzysztof Zanussi, Marele Premiul, — Venetia, 1964).

OPERA

„În labirint“

Întoarcerea spre consonanță, spre melodie, spre largă accesibilitate, sau — cum este denumit în ultima vreme — spre neoromantism: Liana Alexandra afirmă curajos toate acestea, asumându-și întreaga responsabilitate. Formula muzicală abordată pentru opera polițistă *În labirint* este învăluită într-o expresie luminoasă proprie compozitoarei, sugerînd acel „vis al unei nopți de vară”, regăsit în romanul lui George Arion.

Valsul a la Prokofiev, cantilenele generoase cu aspect modal și inflexiuni renescentiste, ritmuri și melodii sud-americane se îmbină într-o unitate perfect coerentă, arhitectura operei respectînd legea proporțiilor „sectio aurea” (clar sesizabilă în punctul culminant din actul II). Dramaturgia muzicală — în care formația instrumentală își are rolul său psihologic subminat de orchestrația suplă, discretă, plină de culoare și vervă — urmărește meandrele psihologice ale eroului principal, Andrei Mladin. Permanența sa dedubiare între vis și realitate determină esutul acțiunii: planul real — cu desfășurarea evenimentelor palpabile ce se dovedesc a fi numai o farsă — este semnificat de o tematică incisivă, ritm pregnant, asimetric și redat prin recitativ, schimbări vocale imitative, sau simpla povestire a faptelor. Trecerile în lumea incipurilor (și invers) sint bescute, cele două ipostaze contrastate net, vesele fund „cristaline” în arți simple, lirice. Motive, teme revin pe parcursul celor două acte, intruchipînd un anume personaj sau stare de spirit (asa cum este cazul idealului feminin invocat de Andrei Mladin). În melodică, un modal trimitte la folclorul românesc sau la cel spaniol, la madrigalul francez, predominant fiind, însă, principiul consonanței și al cantabilității, ce-și pune amprenta și în modul de tratare a vocilor.

În acest domeniu, partitura de tenor pare scrisă pentru Vladimir Deveselu — specialist în muzica contemporană, în tehnica alternanței voce-falset și expresia decurgînd de aici. Alături de Constantin Gabor și Paul Basacopol — voci profunde ale registrului grav, soprana Georgeta Stoier și mezzosoprana Ruxandra Donose relevă căldura și frumusețea glasului feminin în două ipostaze, exprimînd diferite trăsături de iubite imaginare. Dat fiind profilul de operă în concert (prezentată pe scena Radioteleviziunii marți, 1 decembrie), jocul scenic, gestul și mișcarea nu intră în atribuțiile soliștilor vocali, dar există totuși prin participarea la spectacol a actorilor Stelian Nistor, Victoria Cociasu, Papil Panduru. Replicile și pantomima lor întregesc ideea de teatru liric, sub îndrumarea competentă a Cătălinei Buzoianu — semnatară regiei artistice. Pe de altă parte, conducerea muzicală beneficiază de bagheta lui Ludovic Bacă, al cărui gest eficient a asigurat sincronul Orchestrei de Studio a Radioteleviziunii cu interpreții vocali și cu evoluția actoricească într-o realizare de precizie și omogenitate.

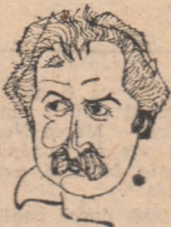
Simbolul mitologic al labirintului intervine — în romanul lui George Arion — în conștiința și psihologia umană, în cunoașterea și drumul spre adevăr. Modul în care Liana Alexandra îl transpune muzical reflectă adaptarea la genul literar al polițierului, înțeles într-o concepție al cărei limbaj poate fi admirat sau nu. Aprecierile și interpretările muzicienilor rămîn deschise; ceea ce contează este felul cum subiectivitatea fiecărui meloman a recepționat mesajul. Incitantă și verificatoare ar fi o montare teatrală a spectacolului, reliefînd toate componentele sale, pentru fidelitatea față de ideea compozitoarei ce a creat prima operă polițistă românească.

VALENTINA SANDU

PLASTICĂ

Leonid Dimov

Printr-o semnificativă sincronitate, nașterea poetului Leonid Dimov (11 ianuarie 1926) se celebrează cu puțin înaintea propriei mele nașteri, din 3 februarie al aceluiași an. Minima diferență, zodiacală aș numi-o, de la Capricorn la Vărsător, nu le-a fost însă ideajuns Parcelor spre a ne particulariza prea mult destinele, sorocîndu-ne aceluiași tulbure leat.

Desen de Tudor George

Născuți la puțină vreme după cel dintîi război mondial cînd, izolată cu tot panoramicul european afectat, patria noastră în sfîrșit reintregită își tămăduia rănilile și își consolida vechea ei vatră, copilăria noastră a fost însoțită de efortul studios, în spiritul noilor premise istorice, geografice și culturale, obținute prin jertfa părinților și bunilor noștri. Dar clipa afirmării conștiinței noastre tinăre a fost înegurată de noua conflagrație politică, implicîndu-se în conul de umbră al celui de al doilea război mondial. Generația noastră, predestinată unui veritabil „sandwich interbelic”, a fost realmente măcinată de maselele redutabilului Kronos și numai împliniri în datorăm supraviețuirea citorva „eșantioane” de certă valoare. Regruparea spirituală a celor singularizați și dezorientați din această păstămie generație s-a făcut dificil. Cenușii Singaporen, la care aderase și Leonid, era pe atunci unicul suflet spontan iscat în furtună, care-și propunea, fără un program prestabilit, redresarea spirituală a Poetului și reintoarcerea la fireasca lui Lyra. Se cultivau formele fixe tradiționale, ca experiment ludic și exercițiu de stil (rondelul, sonetul, cîntecul, balada), într-o modernitate structurală și lexică propusă de portalul liric barbilian.

Îndesebi Leonid era fascinat și de personalitatea fizică a lui Ion Barbu, pe care și-l alesese drept „model” în mod declarat nu numai prin tonusul poeziei sale, ci chiar înscriindu-se la cursurile lui universitare de matematică, sau însușindu-și și amănuntele fizionomice, ca mustața caracteristică ce-i metaforiza aspectul de morsă bonomă într-o veritabilă sosie-barbiliană. Cu timpul, însă, fluxul ludic și parodic al versului dimovian își capătă aplombul propriu, inchipînd o cristalografie mirifică de panopticum edenic, proclamînd un curent oniric, personal, în sensul tautologic al autenticej poezii. Mărturiile sale lirice, publicate tîrziu ca și ale celorlalți conmillitoni s-au constituit într-o operă surprinzătoare cu deplină maturitate, după vîrsta de patruzeci de ani, oferînd un spectacol mirific al universului domestic, transpus într-un spațiu exotic asemănător celui al lui Rousseau-Vameșul sau al basmelor plasticizate de Chagall.

Înstrăinîndu-se tot mai mult de agora lirică, pe care o frecventase asiduu în perioada de început a cnaclului „Lucaefărul”, unde-și cercase entuziasmele laolaltă cu proaspăta generație, în ultima vreme purta o barbă impresionantă, de amplitudine tolstolană și era văzut doar uneori plimbîndu-și nepoțica prin Parcul Circului, înfr-un dialog desigur mirobolant. Trecerea lui meteorică spintecă marcant cupola zodiacului nostru liric, cu reflexivitate universală, iar opera lui temeinică pilpile la hotarul dintre Vis și Real. Generația singaporeană, vitregită în evoluție, atemporalizată și omisă din calendare, își recapătă locul predestinat și valențele respective în tabela „mendeleeviană” a structurilor lirice exemplare și prin aortul poeziei lui Leonid Dimov întîrînd certitudinea că ea nu a fost o generație „pierdută”, cum au catalogat-o unii istorici literari, ci o generație „prezentă” și „vie”, o verigă indispensabilă în structura organică a limbii și literaturii române contemporane.

Drag Leonid, nouă drag — ad vitam aeternam!

TUDOR GEORGE

Estetica firescului

Ce este firescul artistic? Spunem adesea că personajul X din filmul cutare este ca în viață. Ce înseamnă însă acest „ca-n viață”?

Oare Don Quijote se comportă normal, ca în viață? Faust, Ivan cel Groaznic al lui Eisenstein, personajele din filmele *Cartea junglei*, *Că-lăuza sau Concurs* sint ca în viață? Seamănă ele cu comportamentul general, se integrează în psihologia celorlalți, în gestuța firescului cotidian? Nu au ele oare un comportament ieșit din comun?

Făpturile barocului, fantasticului, s.f.-ului etc. se comportă aidoma unor făpturi normale, reale? Dar personajele lui Caragiale? Auzim deseori că situația cutare sau persoana cutare sint caragialești, ca în Caragiale, pe motiv că ce se intimplă în ope-

rele lui Caragiale este ca în viață. Dar ca în care viață? După ce criteriu al normalității? Al celei de azi sau de atunci cînd au fost create?

E limpede, acum cred că în acest miraculos „CA” stă rezolvarea ecuației. Între firescul cotidian și cel artistic nu este decît identitate, ci concurență. Acest „CA” măsoară distanța de la particular la general, de la obișnuit la neobișnuit, de la realitate la iluzia ei.

Fără îndoială, personajele artei au reprezentări ieșite din comun, ieșite din cadrul strîmt al unei epoci, al firescului unui spațiu și timp determinant, ele aparțin firescului universal, unui firesc, să-i spunem, odiseic, al tuturor timpurilor, cu alte cuvînte, firescul lor este general-valabil în spațiu și timp.

Firescul artei este, bineînțeles, tot natură, dar natură

de gradul doi, un firesc cu o logică interioară proprie, ca o stare de sine stătătoare. Este firescul din viață selectat, concurat, trecut adică prin psihic, prin spirit, „ridicat la puterea” imaginației plămîntoare a artistului. Desigur, este un firesc ieșit din comun, extras din viață; trecut apoi prin spirit, prin sensibilitatea artistului și constituit în firesc estetic autonom.

„Așa ajungem să putem spune că există un firesc clasic, romantic, baroc, fantastic etc.

Față de firescul din viață, care poate fi banal, plat, inexpressiv, firescul artei este prin definiție și trebuie să fie prin excelență un firesc expresiv. Realismul însuși selectează afectiv faptele reale, le dă, asemenea lui Dostoevski, o amprentă de ne-firesc, o viață nouă, ridicîndu-le la puterea creației.

Iată de ce deseori firescul artei pare a fi nefiresc raportat la firescul cotidian.

El aduce un plus de naturalitate, contribuie la înfrumusețarea lumii. Prin exagerarea creatoare, cel mai neobiș-

nuit lucru, făpturile cele mai inumane etc. capătă chipul unui anume firesc, acceptat artistic.

Iată de ce plictisul cehovian, idiotenia unora dintre personajele lui Caragiale, demonismul goethean, absurdul kafkian, patologia personajelor lui Bergman etc. ne par aieva, ca în viață!

Deci atenție la sensul expresiei „ca în viață”!

De pildă, de ce fel este firescul unui film de succes ca *Liccenii*? Estetica firescului, în sensul teoretizat de mine, oferă un cod simplu și eficace prin care orice spectator poate distinge între valoarea și nonvaloarea, între firescul artistic, ca măsură a valorii, și firescul cotidian (la care, evident, cum am văzut, firescul artistic, din păcate cel mai adesea în chip înșelător, comercial, se raportează ca la normalitate). A nu se confunda așadar firescul artistic cu fotocopierea realității, cu mimarea faptului divers!

GRID MODORCEA

Eveniment istoric

(Urmare din pag. I)

Iar dintre multiplele semnificații ale memorabilului eveniment politic din viața partidului și a țării, biografia de mine va reține, în consens cu adevărurile prezentului, cu ceea ce gîndește, simte și trăiește un întreg popor, adevărul definitoriu pentru toate celelalte adevăruri mărețe ale acestui timp — adevărul unității de nezdrunținat a poporului în jurul partidului, al secretarului general al partidului, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, încă o dată, în forumul comuniștilor, a dat glas memorabil realităților și verilor, preocupărilor și certitudinilor, idealurilor și hotărîrii de a le înfăptui, așa cum se exprimă ele în conștiința și existența națiunii române.

Conferința Națională a partidului, înscrisă în continuitatea unei activități politice și social-economice revoluționare, este, așa cum au dovedit-o lucrările ei, așa cum o va dovedi-o viitorul, un eveniment istoric pentru istorie.

„ACȚIUNEA“ TABERE

Argument

De ce-i nevoie de statui pe dealuri?
De ce-i nevoie de dealuri pentru statui?
Iată întrebări care acum un deceniu și jumătate se auzeau uneori din partea unor foruri solicitate să ajute la nașterea statuiilor dintr-un anumit loc, alteori, din partea trecătorilor șocați, nefamiliarizați cu gestul de a expune afară, „sub cerul liber“, „lăsa-te, acolo, în voia soartei“ niște lucrări de artă, cu atât mai mult cu cât — așa-nvășeră ei — „arta șade în muzeu!“.

Unii se speriau că nu va veni nimeni să le vadă.
Alții se întrebau, după ce le vedeau, despre ce era vorba.
Încetul cu încetul, locurile acestea, grele de semnificativ, Pină la urmă, n-a rămas județ în țară să nu se laude — acum — cu câte un astfel de loc, pus pe același plan ca importanță și motiv de mândrie locală, cu o rezervație naturală, cu un monument al naturii, cu vestigiile istorice celebre sau cu alte

Totul a început de la o idee generoasă

Cînd, în 1970, se inaugura prima ediție a taberei de sculptură de la Măgura (Buzău), puțini ar fi putut bănui ce rol important avea ea să-l joace, în scurt timp, pentru viața întregii bresle. Dar, în afara replicilor pe care le-a stîrnit în multe alte locuri, Măgura rămîne și azi, o școală a sculptorilor și-o consacrare deopotrivă.

Dintre taberele de sculptură care s-au organizat veri de-a rîndul în țară, după modelul Măgurei, în județul Covasna la o distanță de numai 30 km una de alta, s-au inaugurat trei tabere de sculptură în aer liber: la Arcuș (1976—1980), la Reci (1982) și la Covasna (1986—1987).

Aceste inițiative au avut ca scop, și firește, ca rezultat final, constituirea unor colecții de lucrări în aer liber unitare și aparținînd definitiv locului.

Astăzi, după un deceniu de la amplasarea lor în peisaj, lucrările par perfect integrate cadrului natural, par crescute din pămînt firesc, asemenea copacilor care le țin tovarășie.

Și aici, ca peste tot de altfel, „acțiunea“ tabere a ținut în mare parte de experiment: cercetarea unui material, verificarea unei idei, aplicarea în practică a unei soluții de impoartare într-un cadru natural fără nici o altă intervenție a omului, fără nici o regie precum și încercarea de a perpetua un tip de dialog inedit, instaurat la Măgura, între opera de artă-spațiu-om.

Una dintre principalele probleme ridicate de o tabără de sculptură este cea a lucrului în colectiv. Ideea nu e nouă: ea a apărut în comunitățile artistice sau școlile de pictură ale secolului trecut — de exemplu școala de la Barbizon, de la Fontainebleau, cea de la Pont-Aven sau în coloniile de vară de la Balcic, Mangalia, Tuzla.

Acolo însă locul constituia teritoriul unor căutări și descoperiri de sine a artistului ca individualitate. Aici, în situația unor condiții stricte — perioadă de timp limitată la o singură lună, obligativitatea de a executa o singură lucrare și de a o aduce la bun sfîrșit în acest

răstimp, artistul este de fapt subordonat locului. El trebuie să-și pupă de acord „ideea“ cu ansamblul în care ea urmează să se integreze. Astfel, artiștii care lucrează într-o tabără aduc propuneri nu în sensul modificării peisajului: ci al îmbogățirii lui cu un echivalent plastic, a frumuseții și echilibrului natural.

La Arcuș, de exemplu, unde locul e în vecinătatea muntelui s-a lucrat numai în lemn, la Reci în poiana de mesteceni fosnitori, declarată rezervație naturală, s-a căutat păstrarea ambianței naturale, cu lucrări cioplite rustice, în lemn ce păstrează încă forma trunchiului de copac iar

neri au învățat să se exprime repede și direct în material definitiv. Artiștii învăț să asculte și să înțeleagă ce le spune materialul după felul în care răspunde la lovitură. Dacă nu știe să asculte, sau nu ține seama de „ceea ce-i spun“, piatra ori lemnul se răzbină pe artist: lemnul se strîmbă, se rupe; piatra se sfărâmă, crapă.

Lucrul în stei e plin de surprize: îl crezi, după aspect, docil dar, la un moment dat, o vină neagră, ascunsă rupe dalta scurt iar cînd îl crezi mai tare, granitul se mlădiază după gînd.

În poienile cu statui mirsoul de sudoare a dispărut. Gaterul nu mai hurie. E liniște. Numai

apotropaic, ce apără de rele și invocă spiritele bune iar „Continerul“ lui Ștefan Călarășanu e vocă lapidar bradul ce-a fost trunchiul de-acum și copul din care a purces sămînta lui.

La Covasna, atmosfera e mai „mondenă“. Cu orașul la poalele dealului, spațiul e mai umanizat și implicit „sonorizat“. Străbate în surdina, stîns, pină sus pe deal, tot ce înseamnă agitație cotidiană: mașini, sirenele întreprinderilor, sîrărit de teren sau chiar „cujetarea“ cu voce tare, interogația cu accente filipice adresate lucrărilor, somate să se exprime mai clar, punctate de „oh“, „ah“, „vai“ și „of“ ul celor

rel Cucu), „Relievr“ (Egyed Judit), „Simbolul păcii“ (Petrovits Istvan), „Compoziții nude“ (Platon Constantin), „Compoziție“ (Roman Mircea), „Izvor“ (Constantin Șevțov) vădesc tendința spre o serie de subiecte ce țin mai mult de metaforă, de o idee abstractă, sau pur și simplu de cercetarea formale.

Suita lucrărilor realizate astă-vară, continuă această tendință, deși revenită în aceste locuri este numai Egyed Judit, restul fiind nou veniti — Nicolin Constantin, Anghel Iulian, Teșan Carmen, Pop Zoe, Nicolae Băndărău, Petre Marian și Narcis Teodoreanu.

Acum mai bine de un deceniu cînd începea experiența Arcușului, pleiada de artiști veniți aici nu avea omogenitatea pe care o au astăzi, taberele din ultimii ani, datorită personalității nesupuse locului și scopului. Ion Iancu și Iorgos Iliopolos, Liviu Russu și Sava Stoianov, Corneliu Tache și Florentin Tănăsescu, Nicolae Kruch și Ionel Cinghița, Călinescu-Arghira și Cristian Bedivan fiind, unii mai tineri, alții ceva mai cu experiență, sînt oricum, stilistic individualizați și ușor de identificați prin figurativul, sau geometricul la care apeleză, prin stilul eliptic ori discursiv, prin tipul de metaforă, prin cioplitură și finisaj niște personalități ce-și pun amprenta pe loc; aici, la Reci și Covasna, locul îi marchează pe ei, le marchează biografia artistică cu o experiență ce li va îmbogăți, cu atît mai mult cu cît, aproape toți, sînt încă tineri.

Mai „cutreieră“ spațiul acestor tabere și senzația clară, că unii au venit aici sînd de la început ce vor să facă, alții s-au „orientat“ la fată locului și, în sfîrșit, cîiva s-au dumirit la sfîrșit ce puteau (sau ar fi trebuit) să facă. Aceste spații deschise dialogului sînt și mereu deschise judecării publice, valorificîndu-se și evaluîndu-se cîntinu, separîndu-se izbînzile de înoroad și victoriile de gesturile modeste.

În fond, acesta este scopul și frumuseța unor astfel de întreprinderi — senza oferită de natură fiecărui și oriul său cu timpul, un exercițiu artistic, o experiență spirituală, o încercare culturală, mereu îmbogățită, mereu înnoită din care nimic nu se elimină, totul se strînge, se adună. Peste 20—30 de ani cîtă nevoie vom avea tocmai de aceste repere!

SIMONA VĂRZARU

Arcuș (1976-1980)

Participanți: Tănase Anton, Adam Gheorghe, Gavril Abrihan, Cristian Bedivan, Maria Branea, Nicolae Băndărău, Teodora Chitulescu, Ionel Cinghița, Alexandru Călinescu-Arghira, Cucu Aurel, Remus Dragomir, Radu Dămăceanu, Domokos Lehel, Iorgos Iliopolos, Iancu Ion, Kopandj Iosif, Kruch Nicolae, Kasnovschimarinescu Vasilica, Labău Florin, Moldovan Teodor, Petrovits Istvan, Puskas Sandor, Constantin Rădulescu, Liviu Russu, Sava Stoianov, Santha Ginetta, Roua Stoianescu, Florin Tănăsescu, Corneliu Tache, Vetros Andras, Zărnescu Gheorghe.

Reci (1982)

Participanți: Gavril Abrihan, Ștefan Călarășanu, Ionel Cinghița, Remus Dragomir, Alfred Dimitriu, Nicolae Georgescu, Dorin Lupea, Traian Moldovan, Petrovits Istvan, Sandu Surcel.

Covasna (1986-1987)

Participanți: Iulian Anghel, Marian Bitlan, Liviu Brezianu, Nicolae Băndărău, Chifu Panait, Alexandru Ciutoreanu, Aurel Cucu, Egyed Judit, Nicolin Constantin, Platon Constantin, Petrovits Istvan, Zoe Pop, Petre Marian, Mircea Roman, Constantin Șevțov, Narcis Teodoreanu, Carmen Teșan.

la Covasna unde arhitectura de beton și sticlă a construcțiilor moderne urcă muntele, lucrările sînt cioplite în piatră.

Trezirea la viață a pietrei și lemnului

Într-o tabără de sculptură activitatea se desfășoară după regulile unei democrații „ateniene“ — totul se trage la sorți; blocul, de piatră sau bucată de lemn, locul de amplasare, zilele de lucru la gater, meșterii cioplitului, în afara situațiilor cînd unii schimbă „marginile de deal cu vedere spre șosea“ cu „centru-luminis“ sau se trezesc în zori și acaparează drijba.

Spuneam că Măgura a fost o mare școală pentru sculptori. Dar, prin specificul lor, fiecare dintre edițiile taberelor de sculptură în lemn sau piatră au fost o școală în care participanții, în marea lor majoritate ti-

artiștii au plecat fiindcă, altfel, oamenii vin aici mereu, fosnind discret prin farba deasă și uscată a toamnei, amenințînd cu demolarea coloniile de ciuperci.

Lemnul sugerează vechea civilizație, cînd el era suveran; lemnul înseamnă legătura organică a omului cu natura; lemnul înseamnă întoarcerea omului la rostul și firea naturalului, a autenticului; lucrările lor în lemn sînt, de fapt, un imn al lemnului biruitor și înțelept în veșnicia lui durată.

Pădurea de lucrări, asemenea pădurilor din apropiere sugerează protecția, culcușul copilăriei și leagănul viselor ei (Remus Dragomir — „Leagănul copilăriei“; Dorin Lupea — „Leagăn pentru visele lui Sebastian“), altora zborul în ipostază mitică sau fantastică ori pur și simplu ludică (de exemplu lucrările lui Ionel Cinghița și „Icarul“ lui Nicolae Georgescu), un cal troian ironic și bonom ca o jucărie pentru copii, sau un legendar — și el! — „Tron valah“ (Sandu Surcel). Pandant lor, „La Reci“ (Gavril Abrihan) e varianta stilizată monumentală a unui cal

lămuriti și cufundați în de-gustări estetice.

Mai dramatice, mai incitante, piesele de la Covasna sînt purtătoarele unui modernism de expresie mult mai acuzat ce se despart stilistic net de izul arhaic, meștesugăresc, rustic, narativ, popular al suitei de la Arcuș.

Idei în mijlocul naturii

„Regăsirea“ (Liviu Brezianu), „Metamorfoze“ (Marian Bitlan) atacă monumentalul în lemn și oiață, „Galaxia“ lui Chifu Panait e ca o piatră de la Stonehenge, purtătoare de semne cu cifru și mister ușor de dezlegat în cheie decorativă; „Somnul sferelor“ — în același univers de inspirație — (deși nu „merg în pereche“) reia un motiv întâlnit la Alexandru Ciutoreanu și în expoziții, „Evoluție“ (Au-

DIALOG

● **LAURA V., Comănești.** Mesajul care însoțește versurile se remarcă prin parodierea stilului ceremonios din scrisorile de altădată:

„Stimate Alex. Ștefănescu, vel-paharnic de cucută în halbele celor ce schingiuiesc limba română vrind să intre, peste cadavru ei, în literatură, permiteți-mi cu adincă plecaciune să intind și eu degetarul meu cu îndrăzneală rugămintea să vărsați în el exact elixirul care se cuvine.”

Și poemele sînt frumoase, dar se împotmolesc în prea multe metafore:

„Rapsod în lume timpul adulmecind cuvintul

Zăpadă cade-n crînguri magnetice greșeală

Virgin vibrat un fulger divulgă-n zori pămîntul

Și logodind cu cerul privirea se înșală.”

În orice caz, nu puteți fi ignorată ca autoare. Ar fi bine să mai trimiteți versuri și să precizați — în eventualitatea publicării — cu ce nume vreți să semnați.

● **PIANA PETRE, Sinaia.** Nici copiii din clasele primare nu mai scriu, azi, versuri alt de naive:

„Cerul e acoperit cu stele,
Inima-mi suspină,
Lacrimile mele
Tot nu mă alină.

Deci, dragul meu,
Hai vino, nu întirzia
Necazul meu alină
Cu dragostea ta.”

Deci să scrieți astfel, / mai bine renunțați, / și-n grabă de lectură / și studiu v-apucați.

● **NICOLAE ZĂRNESCU, Slatina.** Preferința dv. pentru litera i reprezintă o extravaganță și nu o inovație poetică viabilă. Trebuie să depășiți acest stadiu (dar nu în sensul de a trece la i!).

● **ANONIM, Iași.** Nu cred că aveți doar 18 ani. Dar dacă totuși este adevă-

Poemul săptămîinii Să ningă peste noi

să ningă peste noi, neterminat și să-mi cadă
să se răstoarne lumea în valuri spre ușă, peste umăr, umbra
uneii iubiri...
să mă aștepți aseară și miine, să mă aștepți și miine,
să te aștept și aseară
pe geamuri depărtarea-n nedesenate flori să auzim, prin crengi, gânduri
de somn cum curg...
să despletim iluzii și să pictăm pe seară
cu pensule muiate-n albastru de amurg
DINIA C.
Bistrița

rat, înseamnă că puteți deveni, în scurt timp, un anonim celebru.

● **TRAIAN ANDRONESI, Bistrița.** ȘTEFAN ȘTEFAN, Rimnicu Vilcea, DRĂGAN BOGDANOVICI, Timișoara, LAURA NIDI, Galați, MINA MICHIU, Slobozia, MARIUS IRIMIA, Botoșani, TUDOR-DAN GURTESCH, Suceava, DAVID ALEXANDRU, Piatra Neamț, GEO PĂUȘESCU, Rimnicu Vilcea, NICOLAE OPRESCU, Alexandria, VASILE IONESCU, Petroșani, FLORIAN O. Craiova, ADRIAN COPĂCEANU, Oradea, ROXANA ȚURLEA, București, PETRU BRAIT, Petrița, DUMITRU MIHAI, Rimnicu Vilcea, DANIELA OATU, Vaslui, DINU CRISTIAN, București, ION CĂMILĂ, Sintești, Vidra, POMPELIAN TOFELESCU, Baș, Olt, ANTIM I. MUREȘANU, Arad, CORNEL VANA, Turda, MIHAI ȘTEFAN ARSENE, București, HOREA CALIMAN, Hunedoara, SORIN TAMAȘ, Bacău, PAMFIL SIRETEANU, Ploiești, CON-

STANTIN BUCUR, Buzău, VASILE ISAC, Nicorești, Galați, SÂNDEL STAMATE, Liestii, Galați, FLORENTIN SORESCU, Pitești, IOAN ALBERT, A-zuga, CEZAR LEONARD, Podu-Turcului, Bacău, H. S., Ploiești, MIHAELA POPOVICI, București, CORA MIHĂILESCU, Galați, FLOREA TĂNASE, Cimpina, DORU VĂLEANU, București, ADRIAN LIVEZEANU, București. În fiecare dintre textele dv. există ceva demn de interes. Rămîne de văzut cum veți evolua.

● **DĂNUȚ IUORĂȘ, Cluj-Napoca.** IOAN GANGA, Brașov, MARIUS PREDESCU, Măneciu Ungureni, Prahova, IONICĂ PÎRVU, Drobeta-Turnu Severin, MARIANA COCIOC, Fieni, GEORGE CERNA, Drobeta-Turnu Severin, ANELISE BĂNCUȚĂ, București, TUDOR ION, GABRIEL AFLOAREL, Bușteni, LAURENȚIU REMANA, București, ION DOBRA, Pitești. Încercările dv. n-au nici o legătură cu literatura.

Un poet de nouă ani

La Piatra Neamț locuiește și scrie — poeme lapidare, de o stranie sagacitate — un copil de nouă ani, George Valer Hibovschi.

Manuscrisele sale imi sînt trimise periodic nu de el și nici de părinții lui, ci de un prieten mai mare al său, Gheorghe Moroșanu, el însuși reporter și prozator. Gheorghe Moroșanu imi mărturisește într-o recentă scrisoare: „a fi secretar de poet este pentru mine cea mai tulburătoare și mai plină de satisfacții in-

deletnicire pe care am avut-o vreodată.”

Tinărul — neverosimil de tinărul poet — excelază în exprimarea unor stări sufletești greu de exprimat. El a compus, de exemplu, un poem în care ne comunică faptul că, pentru om chinuit de remuscări, orice zgomot devine asurzitor ca și cum sonorul întregii lumi ar fi dat la maximum. Iată această remarcabilă creație, cu mențiunea că nu este „singura reușită a lui

George Valer Hibovschi: „Cînd te simți vinovat / auzi multe zgomote. / O muscă biziie; / tu o auzi foarte clar în timp ce / urmărești și alte sunete, vizibile / fiindcă ești vinovat. // Cînd ești vinovat devii un geniu al / auzului // Cum poți oare să ascuți toate / sunetele planetei? / Trîind o vesnicie? / Nu. / Fîind vinovat pe vecie.”

...sunete, vizibile cînd te simți vinovat — iată o formulare dintre cele care conving repede că este vorba de un talent.

Pasaje reușite din texte nepublicabile

„o melodie care se vede
aidoma unei eșarfe fluturînd”

„o ploaie de octombrie
ne învăluie ființele în sensuri
subțiri”

„ideea care te chinule obositor
se transformă într-un crater
mereu fumegînd”

(VASILE SICHITIU,
Tirgu-Jiu)

„zilnic maternitățile
trec în evidență
nașterea mea”

(CRISITIAN PAVEL,
Galați)

„Glas de cocoș retezînd
cu un fierăstrău purpurii
clopotelul nopții-nstelate”

(OCTAVIAN BOGDAN
GONGU,
București)

Umor involuntar

„Privește-ți mina!
Și bucură-te...
Că e prinsă de corp...
Că nu e obiectul care-ți scapă
Printre degete...”

(ELENA RÎCU,
Drobeta-Turnu Severin)

Rubrică realizată de
ALEX. ȘTEFĂNESCU

ABC-retro

Poezia patriotică a Iuliei Hașdeu

Fiica eruditului savant român Bogdan Petriceicu Hașdeu, filolog, istoric și literat, Iulia Hașdeu (1869—1889), este considerată de Ciprian Doicescu în monografia închinată distinsei poete „o glorie a neamului românesc”.

Opera care-i incununează activitatea literară se impune prin volumul de poezii „Muguri de april”. Acest ciclu devine un simbol al primăverii unei poezii care din nefericire va fi sortită vîntului rece al unei distrugătoare și prea timpurii morți. Privită în ansamblu, creația poetică a Iuliei Hașdeu s-ar putea grupa pe mai multe cicluri: povestiri și legende în franceză și română și o selecție de cugetări publicate în volumul „Oeuvres posthumes” (t. I, II, III, Paris, Hachette — Bucharest, Socec, 1889—1890), cicluri închinare Evului mediu (cavalerismul), naturii, poeziile erotice, cele inspirate de legende și folclor, apoi cele patriotice și în final poeziile de împăcare cu moartea.

Poezia sa pledează în favoarea unei genialități care a creat o atmosferă poetică de înaltă potență și fină sensibilitate în care forța imagistică a cuvîntului reprezentată prin imagini rare și armonie delicată se întîlnește cu emoția estetică, răscolitoare a muzicalității frazei.

Ocupînd un loc distinct în literatura franceză, opera acesteia tinere poete, artiste și gânditoare îl va determina pe Emile Boutroux, profesorul său de la Collège de France să o prezinte pe Iulia Hașdeu ca pe „otîină extraordinară cu o imaginație atât de vie și atât de fecundă, cu un suflet atât de frumos și atât de sincer îndrăgostit de ideal”.

Un loc distinct în creația poetică a Iuliei Hașdeu îl ocupă sentimentul patriotic de mîndrie națională față de țara pe care a iubit-o, onorat-o și slujit-o cu atîta devotament încă din fragedă copilărie. Aceasta se impune în „Cîntec dac”, poezie destinată pentru piesa de teatru „Prietenul lui Traian”: „În țara mea curge Danubiul Privirea-n el poți să

și-o pierzi
Din lume-l cel mai frumos
fluviu
Udînd cîmpii și crînguri
verzi”.
și finalizează cu respectul în fața demnității naționale:
„Dar, Dace, tu, înalță-ți
fruntea”.

Admirația față de țara sa devine o preamărire și apare vizibil în poezia „Perlele” dominată de un avînt poetic asemănător poeziilor lui V. Alecsandri, iar pasiunea pentru folclorul românesc se dis-

tinge în „Doina românească” sau „Foaițe verde de nuc”, precum și în minunatul cîntec de leagăn „Berceuse Roumaine”. Iulia Hașdeu idealizează locurile copilăriei, transfigurînd Bucureștiul într-un loc al fericirii și frumuseții. Nostalgia tinuturilor natale, sentimentul de dor care o animă, depărtarea de locurile îndrăgite ale copilăriei și adolescenței o vor determina să-și împărtășească confidențele cu sinceritate și sensibilitate. În poezia „Trandafirul în vază” tipărită în „Revista Nouă”: „Așa sînt și eu floare ofilită Smulsă și eu din pămîntul

natal:
Tînjesc departe de patria
iubită

Ca tine în vasul fin de
cristal”.

Poezia „O noapte” devine un imn majestuos. Profunzimea gândirii o conduce spre înțelegerea unor sensuri ce depășesc vîrsta adolescenței. Speranța și încrederea în viață dăruiesc poeziei un ton optimist:
„Ce dulce noapte, care
vreodată ai să mai vii
Sub cerul vast, albastru al
scumpei României!”

Deși s-a impus ca o stea strălucitoare ocupînd un loc distinct în literatura franceză, Iulia Hașdeu aparține totuși literaturii noastre, deoarece a imprimat scrisului ei o personalitate distinctă, proprie, din care se degajă un ecou profund și puternic al senti-

mentelor de mîndrie și dragoste față de pămîntul românesc, vizibile în versurile care transmit un cald suflu patriotic, precum și în subiectele inspirate din istoria și viața poporului nostru.

Două poezii închinare țării simbolizează personalitatea acesteia scriitoare: poezia „Roumanie”, elaborată în limba franceză în anul 1835 și poezia „România”, scrisă la vîrsta de 13 ani, singura poezie scrisă în limba română.

Autoarea versurilor elaborate în poezia „Roumanie” va scrie:

„La picloarele tale, pe acest
pămînt vei zări
In amurg, între un fluviu
uriaz — un fluviu rege —
Și munții ale căror păduri sînt
pline de taine mil
Un colț înflorit, aurit,
luminos; de vei spune
Privindu-l: «Dar e raiul
aievea aici coborît,
E țara din ceruri acest
blagoslovit pămînt!»
Muză, adevărul îl vei fi
rostit,
Căci e România,
pămîntul iubit”.

Dacă Cezar Petrescu a reușit să redea în proză admirabil, la vîrsta de 12 ani și jumătate, în tulburătoarea povestire „Spre Cămin”, sentimentul patriotic simțit față de „pămîntul roditor al scumpei României” și a surprins natura pe care a înfățișat-o într-o splendidă măreție, redînd-o la un înalt nivel artistic, Iulia Hașdeu, poeta româncă de limbă franceză a

adus la vîrsta de 13 ani un elogiu naturii patriei în poezia „România”. Spre deosebire de Cezar Petrescu, admirator al „munților falnici” pe care-i consideră „sentinela apărătoare a neamului românesc”, Iulia Hașdeu aduce un elogiu „cîmpiei”, care devine simbolul României cu toate frumusețile ei, al luminii coborîte pe pămînt, al dreptății și libertății. Poezia „România” se distinge prin sinceritate, sensibilitate și puritate sufletească, printr-o pregnantă stăpînire a mijloacelor poetice, prin folosirea cu îngrijire și eleganță a limbii materne. Activitatea multilaterală dusă de Iulia Hașdeu pe tărîm intelectual se impune alături de cea a lui Cezar Petrescu de mai tîrziu, încă din cele mai fragede vîrste — copilărie, adolescență — dovînd o deosebită precocitate și seriozitatea unei munci pasionate, care-i determină să devină conștienți de maturitatea personalității lor spirituale.

Iulia Hașdeu strălucește în poezia românească alături de Cezar Petrescu în proză, ca o personalitate literară precoce, animată de un puternic sentiment patriotic, determinîndu-l pe Hașdeu să spună despre ea că: „Iubea mult România, o iubea cu o singură dragoste cu care o putea iubi: dragoste mare și pură, dragoste care reiese și se revărsa din tot ceea ce a scris”.

LAINA DUMITRESCU

Delta Nilului

Incorsetat între maluri betonate și tăiat de poduri monumentale, Nilul mi s-a părut, în centrul modern al celui mai mare oraș de pe continentul african, desul de asemănător cu Sena la Paris sau Dunărea la Viena în zilele de vară și această primă impresie ar fi fost și mai stăruitoare dacă în lacul său nu s-ar fi oglindit siluetele înalte ale unor pilcari de palmieri iar pe apele sale cenușii verzei n-ar fi plutit pinzele albe, triunghiulare, ale tradiționalelor felci.

Delta celui mai lung fluviu din lume (5671 kilometri din care 1500 pe teritoriul Egiptului) ocupă o arie de 24000 de kilometri pătrați. Ea reprezintă două treimi din suprafața cultivată a țării, aici, și pe îngusta Vale a Nilului, fiind concentrată, de altfel, majoritatea covârșitoare a populației Egiptului.

Una din cele două șosele ce leagă între ele marile orașe egiptene Cairo și Alexandria, își are itinerariul mai rapid printre dunele de nisip ale deșertului, neînțînând în cale nici măcar un petec de verdeață. Cealaltă, continuu aglomerată, traversează peisajul mirific al Deltei oferind privirii opulența vegetală a celui mai rodnic pământ din lume, însușire datorată faimosului mil adus primăvara de creșterea anuală a Nilului,

insumând în medie șapte kilograme de azotați pe metru pătrat. Șoseaua Deltei înaintează printr-o sumedenie de așezări rurale înghesuite aproape una în alta și înconjurată de holde de cereale, livezi de citrice și de bănanieri, cimpuri de bumbac și orez, grădini cu pepeni și zarzavaturi, toate dând în mod obișnuit două-trei recol-

chirpici, strînse una în alta, sint lipsite de curși pentru că aici orice bucată de pământ potențial roditoare este folosită, în primul rând, pentru culturile agricole. Înșasi hambarele de cereale, și ele de formă conică, ca și hulanierii, cimpuri de bumbac și orez, grădini cu pepeni și zarzavaturi, toate dând în mod obișnuit două-trei recol-

ochi cu apă, din care, în mersul lor legănat, nu pierd nici măcar o singură picătură.

În paralel cu șoseaua, pe linia ferată spre Alexandria, trec, în viteză, trenuri argintii iar prin mijlocul cimpului înverzit se văd, apariții extrem de stranii, pinzele triunghiulare ale felucilor plutind parcă pe pământ, în realitate străbătând canalele înguste, dar adânci, ce permit această navigație primară, din moși-strămoși, foarte utilă pentru transportul diverselor produse ale Deltei și în primul rând al baloturilor de bumbac.

Drumul de peste două sute de kilometri dintre Cairo și Alexandria, prin Delta Nilului, acoperă o distanță redusă din itinerariul serpuitor al marelui fluviu de la frontiera sudaneză la fărmlul Mediteranei dar, în fapt el străbate înima Egiptului care pulsează aici din plin atît prin densitatea populației cît și prin deosebita ei însemnătate economică.

Călătoria prin Delta Nilului oferă imaginile de neuitat ale unui pământ binecunoscut de natură și făcut să răsădească pentru oameni, prin hrănicia oamenilor de ieri și de azi, pe parcursul a peste cinci milenii încărcate de însemnele unei fabuloase istorii.

CRACIUN IONESCU

te pe an. Agricultura Deltei Nilului este extrem de intensivă, complet irigată, dar fărîmîtată în parcele de mici dimensiuni datorită unei densități demografice deosebită. Fiecare proprietate, oricît de redusă ar fi ea, își are sistemul său propriu de irigare, în general prin simple roți hidraulice din lemn, așa-numitele „sakieh”, cu cupe din piele sau din lut, învîrtite continuu de o cămilă, de un bivoli sau de un asin.

Satele, nu prea mari, au ulițe foarte înguste, iar casele, indeosebi din

lor, din același motiv al economisirii terenului cultivabil. Pe marginea canalelor, copii sau vîrstnici, îmbrăcați în obișnuita galabie (halat pînă la glezne), încălțați în sandale cu un singur deget, pe piciorul gol, își încearcă norocul cu undița în apele vineții, dădora de pește. Pe lângă ei, pășesc femei în rochii lungi pînă la pămînt, fără voal pe față (în Delta nu se obișnuiește să-și acopere chipul spre deosebire de satele mai îndepărtate, de pe Valea Nilului) purtînd pe cap vase de lut, piine

TABELA de MARCAJ

Vise plăcute!

Dacă tot s-a topit zăpada, s-a încheiat și stagiunea fotbalistică, al cărei ultim act a fost un fel de revistă pe gheață! De-acum, însă, băieții se trag pe la sobele lor, ba t racote — ba seminee, să-și usuce clăpării cu crampoane și să depene amintiri de peste toamnă. Ceva amintiri ne-au rămas și nouă, da' nu prea frumoase, dacă dăm de-o parte eliminarea lui Brondby și, bineînțeles, calificarea Stelei în primăvara europeană. Cam asta-i tot ce ne-a adus fotbalul și, ca să nu fim nici-un pic îngrijorați, ne bucurăm acum de noile trageri la sorti. În preliminariile C.M. am picat cu Danemarca (n primul rînd?), iar nesomnul lui Jenei, olimpicul, se țese din borangie străvezie, dat fiind că Elkjaer-Larsen (cel de la Verona) ne va vizita din nou! Ce ne simpatizează norocul, de cădem mereu cu cite unii care sint sortiți să ne năsească! O vreme au fost spaniolii, iar de-acum mergem pe danezi, în grupă de patru, din care mai fac parte grecii și bulgarii, dornici ca și noi să viseze frumos! Și visăm cu toții, cum că ne vom califica la „mondiale”, iar acolo vom face alte chestii și mai „extraordinare” (decît extraordinare, bineînțeles)! Ne răsfață norocul, că uite, și în Cupa Campionilor Europeni, Steaua a avut parte de pompierii din Glasgow, valoroși, nimic de zis, da' nu chiar ca Real Madrid sau ca Bayern München sau ca P.S.V. Eindhoven! E just că Celtic Glasgow e mai ceva decît Omonia Nicosia, dar griji să nu vă faceti, că în semifinale vom atîncea oasîm. Abia atunci putem cădea și cu Realul, sleită de puteri după jucarea, în preliminarii, a trei finale autentice: cu F.C. Porto, Napoli și Bayern! Deocamdată să avem răbdare, să treacă iarna care s-a muțiat, să treacă amintirile care ne dor și ifosele care ne-au eliminat, să treacă furia tîpurilor de sfîrsit de an, în care vrem să desomnăm cu orice preț „cei mai buni 10” fotbaliști ai anului! Într-o anchetă din asta, eu unul n-am numit nici-un fotbalist din națională, pe motive lesne de-nțeles. Poate se gîndeste cineva că ia în seamă generația care a venit ceva mai tîrziu, mai ambițioasă poate și, oricum, mai echilibrată decît cei ce nu s-au mai calificat la Euro '88. Altfel, ne vom ura din nou, la început de an, tradiționalul „Somn ușor, vise plăcute!”

HORIA ALEXANDRESCU

Redescoperirea muzeelor

DANS DIN OAAȘ de VIDA GEZA

sculptură în lemn, 1948, 100 x 102 cm, Muzeul de artă al R.S. României

Una dintre cele mai reprezentative lucrări ale creației sculptorului Vida Geza este **Dans din Oaș**, strălucită ilustrare a modului în care autorul sugerează mișcarea, tumultul dansului în structura aparent monolitică a lemnului. Deși de dimensiuni reduse, lucrarea pare monumentală, astfel că, nu o dată, mulți dintre cei care au văzut-o

aveau în sălile muzeului de artă bucureștean, unde se află expusă, au rămas surprinși de proporțiile și impostarea ei spațială, avînd revelația unei demonstrații de forță și vitalitate, de expresivitate concentrată pînă la chintesență. Masive fără a fi greoaie, cele trei corpuri ale dansatorilor sugerează forța telurică, vigoarea oamenilor de la țară. Despre

acest aspect al statuarei lui Vida Geza, criticul Eugen Schileru spunea, acum trei decenii: „Adînc înrădăcinat în pămîntul din care irumpe și din care își trage rădăcinile, sigur, calm și fără ostentație, ca toate existențele simple, bune și drepte, purtînd, sub o lăcere afabilă, colcăirea vieții, gata să-și transfere exploziile și să le cultive în forme, Vida aduce în arta lui, ca și copacii, mesajul unui eroism simplu și al unui lirism viril. Ca și copacii, ca și rocile vulcanice, ieșite din zbuciumul răunchilor pămîntului și din cumpănitele lor metamorfoze, ca și oamenii, atît de dragi inimii lui Vida”.

Gabriel Garcia Márquez

Cu totul diferită ar fi fost viața pentru amîndoi dacă ar fi știut la vreme că era mai ușor să eviți marile catastrofe matrimoniale decît micile mizerii de fiecare zi. Dar dacă învățaseră ceva împreună era că înțelepciunea vine cînd nu mai e bună la nimic. Fermina Daza suportase cu inima strînsă, de-a lungul anilor, trezirile fericite ale soțului. Ea se agăța de ultimele fire ce o legau de vis ca să nu înfrunte fatalitatea unei noi dimineți de presimțiri sinistre, în vreme ce el se trezea cu inocența unui nou născut: fiecare nouă zi era încă o zi curățată. L-auzea sculîndu-se odată cu cocoșii, și primul său semn de viață era o tuse fără sunet care părea într-adins pentru că să se trezească și ea. Îl auzea bogdăgînd, numai ca s-o neliniștească. Îl auzea mergînd către baie bijbiind în intuneric. După o oră petrecută în birou, cînd ea tocmai adormise din nou, îl auzea întorcîndu-se ca să se îmbrace tot fără să aprindă lumina. Odată, la un joc de societate, îl întrebaseră cum s-ar caracteriza pe el însuși, și el spusese: „Sînt un om care se îmbracă pe intuneric”. Ea îl auzea știind că nici unul dintre acele zgomote nu era indispensabil și că el le făcea într-adins pîrcînd că nu-i așa, cum ea era trează încercînd să pară că nu. Motivele pentru el erau clare: niciodată nu avea mai multă nevoie de ea ca în acele minute de zbucium.

Nimeni nu dormea mai elegant decît ea, ca într-o figură de dans, cu o mină pe frunte, dar totodată nimeni nu era mai feroce cînd îi tulburau senzualitatea de a se crede adormită cînd deja nu mai era. Doctorul Urbino știa că ea răminea legată de cel mai mic zgomot pe

Dragostea în vreme de cîrmă

ROMAN

care îl făcea el, și i-ar fi mulțumit chiar, numai ca să aibă pe cine invinui pentru gresala de a o fi trezit la cinci dimineața. În așa măsură era adevărat, încît de puține ori cînd trebuia să bijbiie pe intuneric pentru că nu-și găsea papucii la locul dintotdeauna, ea spunea imediat cu voce adormită: „I-al lăsat aseară în baie”. Indată, cu vocea trează de furie, blestema:

— Cea mai mare nenorocire din casa asta e că nu se poate dormi.

Atunci se răsucea în pat, aprindea lumina fără cea mai mică îndurare față de ea însăși, fericită pentru prima victorie a zilei. În fond era un joc al amindorura, mitic și pervers, dar tocmai din cauza asta reconfortant: una dintre plăcerile, periculoase ale amorului domestic. Dar tocmai din cauza unuia dintre aceste jocuri triviale a fost cit pe-aici ca primii treizeci de ani de viață în comun să se sfîrșească pentru că nu a fost săpîn în baie.

Totul a început din simplă rutină. Doctorul Juvenal Urbino se întorsese în dormitor, pe vremea cînd încă mai făcea baie fără ajutorul cuiva, și începuse să se îmbrace fără a aprinde lumina. Ea se găsea, ca totdeauna la ora aceea, într-o plăcută stare de moliciune, cu ochii închiși, cu respirația slabă și cu brațul aceia ca într-un dans sacru, așezat pe cap. Dar era numai pe jumătate adormită ca de obicei, iar el știa aceasta. După un foșnet prelung de pinzeturi scrobite, în intuneric, doctorul Urbino a vorbit cu sine însuși:

— De aproape o săptămînă fac baie fără să am săpîn — a zis el.

Atunci ea s-a trezit deodată, și-a amintit, plină de ură împotriva între-

gii lumi, că, într-adevăr, uitase să pună săpîn în baie. Își dăduse seama că lipsește cu trei zile înainte, cînd se afla sub duș și s-a gîndit să pună după aceea, dar apoi a uitat pînă în ziua următoare. A treia zi i se întimplase la fel. În realitate, nu trecuse o săptămînă, așa cum spunea el pentru că să-i mărească greșeala ei, într-adevăr, trei zile de neiertat, iar furia de a se simți surprins în greșeală a sfîrsit prin a o scoate din sărite. Ca de obicei, s-a apărut atîcînd:

— Cu toate astea, eu m-am spălat zilnic — a strigat minioasă — și mereu am avut săpîn.

Deși el îi cunoștea cu prisosință metodele de război, de aceea dată nu le-a mai putut suporta. S-a dus să locuiască, sub diverse pretexte profesionale, în odăile internilor de la Spitalul Mizericordiei, și apăsese acasă doar ca să-și schimbe hainele, după amiaza, înaintea consultațiilor la domiciliu. Ea se ducea la bucătărie cînd îl auzea sosînd, prefăcîndu-se că are treabă, și rămînea acolo pînă cînd auzea în stradă tropotul cailor de la trăsură. De fiecare dată cînd au încercat să pună capăt discordiei în cele trei luni care au urmat, singurul lucru pe care l-au reușit a fost s-o ațîțe. El nu era dispus să dea înapoi, în timp ce ea nu admînea că nu ar fi fost săpîn în baie, și nu era dispusă să-l reprimească atîta vreme cît el nu recunoștea că mințise într-adins ca s-o chinuiească.

Incidentul, bineînțeles, le-a dat ocazia să-și amintească de altele, multe alte neînțelegeri fără importanță dintr-atîtea alte dimineți tulburi. Anume resentimente au renăscut altele, au redeschis

vechi cicatrice, le-au transformat în rîni noi, și amîndoi s-au speriat, dîndu-și cu durere seama că în atîția ani de luptă conjugală nu făcuseră altceva decît să păstrească rachiuna. El a ajuns să propună să se supună amîndoi unei confesiuni de chise, cu arhiepiscopul de față dacă era nevoie, ca însuși Dumnezeu să fie cel care să decidă, ca ultim arbitru, dacă era sau nu săpîn în savoniera din baie. Aturci ea, care-și ținea cumpătul atît de bine, l-a pierdut deodată cu un strigăt istoric:

— La dracu' cu domnul arhiepiscop!

Insulta a zguduit din temelii orașul, dînd naștere unor povești care n-au fost ușor de dezmințit, și a rămas în vorbirea populară ca o zicală: „La dracu' cu domnul arhiepiscop!”. Dîndu-și seama că întrecuse măsura, ea s-a grăbit s-o ia înaintea reacției soțului și l-a amenințat că se va muta singură în vechea casă a tatălui ei, care încă îi mai aparținea, deși era închiriată unor birouri publice. Nu era o bravadă: voia, într-adevăr, să se mute, fără s-o intereseze scandalul social, iar soțul și-a dat seama la vreme. El nu a avut curajul să-și sfideze prejudițiile: a cedat. Nu în sensul de a admite că era săpîn în baie, căci ar fi fost o ofensă adusă adevărului, ci în acela de a continua să trăiască în aceeași casă, dar în camere separate, și fără să-și vorbească.

În românește de MIRUNA IONESCU

(Va urma)

Mi-au vorbit despre România

„Constanța aurită de soare / Intre mare și cer se înalță...”. Cel care rostește aceste versuri e poetul sovietic Igor Liapin, pe care l-am cunoscut la una din recențele ediții ale „Sărbătorii poeziei lui Pușkin”. Il ascult surprins și cu vizibilă incitare cum convertește în poezie amintirile unei călătorii în România, făcând să reverbereze, pentru mine, în decorul Pskovului, — oraș nordic al Federației Ruse, pe care îl străbatem în plin anotimp al nopților albe — imaginile solare, intense și atât de

familiale mie ale Bucureștiului și ale Constanței, ale peisajului geografic și spiritual românesc, cărora poetul — de acum un statornic prieten al țării noastre și al poeziei românești — le-a încredințat un loc aparte în memoria sa afectivă și deopotrivă în poemele sale. Păstrez ca pe un dar prețios volumul cu dedicație „Fereastră deschisă de vânt”, în care descopăr cu bucurie versuri dedicate spațiului românesc, Tomis-ului și lui Ovidiu, convingându-mă încă odată că poezia rămâne mijlocul unei mai bune cunoașteri și apropieri spirituale, al prieteniei și colaborării.

Sergei Karatov (U.R.S.S.)

Sibiu

Trepte, acoperișuri, trepte, acoperișuri
Străzi blinde văzute din turn
Și păsări rotindu-se amețitor peste orașul de jos
Peste piața veche, în lumina solară
String pleoapele. Un ocean de ferestre
Ca un copac cu mii de imagini, ca un semn etern
Al poeziei și-al vieții. O dimineată la Sibiu,
O dimineată cu prieteni,
O dimineată cind sufletul meu pare atât de ușor
Cu tinere aripi.

Thea Vassiliadou (Grecia)

București

Iniția privire
Copaci jur-impresur, copaci pretutindeni
Și străzile și casele, și cerul verde
Clădirile și monumentele
Încărcate de istorie și viitor
Și apoi zimbetul prietenilor
Stringerea de mină
Străzile, muzeele
Uzinele care bat ritmul pe melodia creației
În sfârșit, inima mea
S-a agățat de crengile unui plop din București
Și a rămas acolo
Așa cum rămâne soarele pe cer în asfințit
Înainte de a-l trage orizontul.

Brigitte Struzyk (R.D.G.)

Eminescu

Ca un Icar vine poetul spre noi
Înfășurat în mantie și în flăcări
Lăsind diră în spațiu
Aripi mari așe el și e luminos
Precum stelele sau precum mării vulcani
În erupție. Eminescu
Un nume pe care nu-l voi uita și un vers
Ce mă urmărește mereu :
„Nu credeam să-nvăț a muri vreedată”.

Moscova, pe creasta de val a dimineții, cu soarele urcând încet peste turnurile Kremlinului și incendind cupolele multicolore de la Vasili Blajennii, cu fluviile de mașini alunecând de-a lungul marilor bulevarde și trecători grăbiți îndreptându-se spre stațiile de metrou, Moscova, cu fantastica ei panoramă cinematică, alergând, dilatând spațiul fiecărei secunde pentru a oferi privirii o imagine puternică și în același timp armonioasă a mișcării. Ceea ce rememorez acum e de fapt începutul unei zile de sfârșit de mai, fragmentele unei dimineți cu adevărat miraculoase, cind marea metropolă mi se părea scaldată de o lumină magnetică ce adera la suprafața lucrurilor, îmbrăcînd fiecare contur cu franjuri mari și strălucitori, de parcă natura, și odată cu ea întreg orașul acesta, ar fi celebrat venirea deplină a primăverii, mai întirziată aici decît la București, de bună-seamă. De la aeroport am călătorit într-o „Volgă” gri și autostrada care leagă Seremetievo de centrul orașului, cu clădirile ei înalte și cortinele de arbori înfloriți era o fereastră prin care curgea torential dimineața orașului. Lingă mine, pe bancheta din spate se afla poetul Igor Liapin, care mă întimpinase la aeroport și care pînă la întilnirea ce urma să aibă loc la sediul Uniunii scriitorilor din U.R.S.S. se bucura să-mi fie gazdă și interlocutor, furnizîndu-mi primele date despre festivalul de poezie la care urma să particip...

Liapin e un bărbat înalt, blond, cu ochi albaștri și voce catifelată, de actor, calm, prevenitor de o politețe desăvîrșită. Stă întors spre mine, și lumina îi cade oblic pe față, pe costum alb, pe conturul atletic al umerilor rezemați de scaunul de piele. În habitacul mașinii cuvintele lui au o sonoritate plăcută, perfect controlată, fără a avea însă vreo doză de afectare. Aveau să-l aud apoi de nenumărate ori citindu-și poemele și aveam să-l admir pentru perfectă intuiție cu care folosea sunetele, dînd poeziei strălucire și meandre incantatorii, așa cum numai un poet poate să o facă cu adevărat. Discutam mult, în timp ce atară orașul aleargă în fața parbrizului, cu semnele primăverii, cu parcurile înverzite, pline de lume, cu arterele care se întretăle, formînd o încrengătură gigantică, un megalopolis vibrînd în aerul transparent al dimineții de primăvară. Știu destul de multe despre Liapin și acum cînd scriu, am sentimentul că vorbesc despre un bun prieten, despre un om cu care am reușit să comunic din prima clipă, vorbind despre poezie și despre viață, despre lumea de-acasă, despre munți, care ne plac la fel de mult amîndorura. Îmi spune că s-a născut în 1941, într-un sat din Urali, într-o familie de muncitori. A crescut în Ucraina, în orașul Nicopole, în vecinătatea unei fabrici de țevi. De timpuriu a rămas orfan de tată și de la 16 ani a trebuit să-și asume grijile întregii familii, lucrînd la fabrica aceea. În zgomotul asurzitor și în căldura dogoritoare a laminatelor incandescente. După armată a urmat cursurile Institutului de literatură „A. M. Gorki”. În vacanțe pleca în Siberia, pe liniile de navigație de pe fluviile nordice, unde lucra ca dulgher sau marinar pe vasele pescărești (seiner). După absolvirea Institutului, în 1971, scrie mult, publică, cu o freneză parcă re-

cuperatorie. Prima carte, *Intre ape*, primește premiul Editurii Sovetskii pisatel și precede momentul intrării sale în rîndurile membrilor Uniunii Scriitorilor din U.R.S.S. S-a consacrat totodată activității editoriale, fiind, pe rînd, redactor stagiar, redactor, redactor principal, șeful secției de poezie rusă și sovietică la Editura Sovremenik apoi redactor șef la editura Sovetskaja Rossia și în prezent Liapin e redactor șef al uneia din cele mai mari edituri din țară, *Detskaja literatura*.

Prima secvență a Sărbătorii poeziei lui Pușkin, festival unional de mare anvergură, ajuns anul acesta la cea de-a XXI-a ediție, se consumă într-adevăr aici, în fața porții acestei superbe case din strada Herzen. E o clădire veche, cu ferestre înalte și colonade, cu decorații de stuc și cornișe care amintesc, dacă nu greșesc, de casa Rostovilor descriși de Tolstoi în *Război și pace*. O privesc imediat ce pătrund prin poarta masivă de zid cum se înalță în semicerc sau în dreptunghi deschis, emanînd o vrajă a ei, o liniște enigmatică, dincolo de care, pe coridoare și în birouri, poți cunoaște din pură curiozitate fața văzută a bresleii scriitorilor sovietici, dimensiunea ei

Branislav Petrovici din Iugoslavia, Armando Fernandez din Cuba și alții, împreună cu care, timp de mai multe zile, am călătorit prin locurile legate de biografia și opera celui mai mare poet rus.

În trenul rapid care ne poartă spre nord, în după-amiaza aceleiași zile posibilitatea cunoașterii reciproce, sub semnul poeziei, mi s-a părut a fi mai accentuată. Grupuri-grupuri, în cușetele cu geamuri mari, panoramice, stăm în fața unei căni aburinde de ceai și privesc peisajul tipic rusec care aleargă de o parte și de alta a căii ferate, cu cimpul și pădurii, cu sate albe și linii electrice, cu grupuri de oameni așteptînd pe persoanele înalte ale gărilor de provincie, cu senzația de imensitate pe care mi-o dă toată această întindere în care trenul înaintează, sorbit parcă de o pilnie uriașă. Călătorim toată noaptea, însoții de bătaia monotonă a roților, de mirosul îmbietor al cealului și de vocile poetilor, care nu se lasă prea mult rugați și ne citesc din poemele lor, pentru pura delectare sonoră a auditoriului. Îmi amintesc, de pildă, vocea sîrbului Branislav Petrovici, gravă, aproape cavernoasă, urcînd și coborînd în spațiul aceluia culuar de tren și auzul nostru fascinat

dreaptă cu un interes bine precizat: ansamblul de fortificații în centrul cărui se află edificiul de mare valoare istorică și arhitectonică al Mînăstirii Grotelor.

Un emoționant moment omagial se desfășoară în parcul central al orașului Pskov, pe platforma de granit negru în mijlocul căreia se înalță, impunătoare, silueta de bronz a lui Pușkin, avînd alături, ca simbol al pămîntului natal al poetului, imaginea doicii sale, Arina Rodionova. Locuitori de toate vîrstele ai Pskovului, alături de poezii invitați la „Sărbătoarea poeziei lui Pușkin”, aduc un semn de înaltă cinstire celui mai mare poet al limbii ruse, om pentru care peisajul Pskovului și al regiunii înconjurătoare a reprezentat o mereu reînnoită sursă de inspirație. Festivalul își mută apoi locul de desfășurare la Pușkinskie Gori, toponim vizibil legat de numele poetului. Pornind de aici grupul nostru — care s-a alăturat mulțimii de oameni veniți din întreaga Uniune Sovietică — are privilegiul să străbată întreaga întindere a domeniului-muzeu Aleksandr Serghievici Pușkin. La Mihailovskoe, în casa care a fost marmoră atitor clipe din viața poetului, pe aleile de pînă și brazi ale mirificei rezervații de la Trigorok, acolo unde se păstrează casa și domeniul familiei Ossipov-Wulf, vecini și prieteni ai lui Pușkin, la Petrovskoe, unde se află casa Hannibalilor, înaintașii pe linie maternă ai poetului; la mînăstirea Sviatogorski, acolo unde se află mormîntul geniului, marcat de un obelisc alb, înălțat deasupra unei plăci de marmură neagră, trăim cu toții clipe de autentică sărbătoare a sufletului.

Momentul culminant îl constituie adunarea festivă desfășurată în luminașul pădurii de la Mihailovskoe. Mii și mii de oameni așezați pe bănci sau pe iarbă, asemeni unor valuri multicolore urmăresc timp de mai multe ore un „spectacol pe cit de simplu pe atât de emoționant — versuri în lectura poezilor, muzică pe versurile lui Pușkin, scurte eseuri vorbite despre creația marelui poet, al cărui cîntec iată, e mai durabil decît marmura sau decît timpul, arătîndu-se generațiilor de azi, la cumpăna dintre milenii, viu, uimitor, grav și plin de tulburătoare înțelegeri.

Călătoria noastră include apoi Leningradul, cu Neva lunecînd ireal în lumina dimineții, cu săgeata Amiralității sfidînd strălucitoare cerul de mai, cu Ermitajul plin, plin de vizitatori, cu — nu se putea altfel — statuia lui Pușkin din Piața Artelor, reamintîndu-ne că poezia trăiește și va trăi însoțînd în curgerea ei generațiile.

La Moscova, în superba Sală a coloanelor are loc manifestarea finală a „Sărbătorii poeziei lui Pușkin”, o adunare festivă urmată de un grandios spectacol în care literatura și artele, îngemănate, aduc o vibrantă cinstire poetului a cărui umbră de flacără străbate și azi, intensă, cerul poeziei. În literatura lumii, pe un fundament al mării creații universale, la care contribuie geniul fiecărui naționali, strălucește — simțeam asta în timp ce mă întorceam spre casă — și lumina nepieritoare a unui Luceafăr românesc.

MIRCEA FLOKIN ȘANDRU

Umbră de flacără a poetului

„administrativă” pentru că adevăratul ei puls se compune cum bine știm dintr-o sumă de zile și nopți pe care scriitorii le petrec la masa lor de lucru. În soare, pe băncile așezate în jurul rondului central fac cunoștință cu aproape toți scriitorii participanți la această mare sărbătoare a poeziei ruse și sovietice. Iată-l pe Nikolai Dorizo, Aleksei Markov, Valentin Sorokin, Raisa Ahmatova, Evgheni Antoškin, Vill Ganiev, Vladimir Balasov, Daniil Dolinski, Sergei Zakoncikov, Lev Kondirev, Valentin Kurbatov, Lev Malakov, Petr Osadejuk, Muhtar Sahanov, Alexandr Sevclev și, bineînțeles, Igor Liapin. Pe parcursul desfășurării festivalului aveam să-l aud recitîndu-și versurile sau vorbind numerosului public prezent la manifestările acestui grandios Festival „Pușkin” unul din cele mai emoționante omagii pe care generația de azi îl poate aduce unui poet și poeziei sale, ideii de poezie în general. Iar publicul mi s-a părut cu adevărat formidabil. Participînd la una sau alta dintre manifestările festivalului acești oameni, mii și mii de oameni de diferite vîrste și profesii, ne-au arătat că știu să simtă și să trăiască întru poezie, oferindu-se ad-hoc să recite zeci și sute de versuri din opera celui mai mare poet al limbii ruse, devenind ei înșiși realizatori ai suitei de adunări și spectacole ce au compus festivalul. Acum cînd rememorez imaginile acelei zile de primăvară moscovită mi-l amintesc la fel de bine pe oaspeții de peste hotare veniți la „Sărbătoarea poeziei lui Pușkin”: Stanka Penceva și Aleksandr Milanov din Bulgaria, Brigitte Struzyk din Republica Democrată Germană, Andrei Gronceveski din Polonia, Irji Subi și Igor Gallo din Cehoslovacia, Milan Essih și

ascultîndu-l. Mi-l amintesc pe cazahul Muhtar Sahanov și versul lui plin de consoane, ritmînd odată cu faldurile perdelei vagonului. Mi-o amintesc pe Brigitte Struzyk, blondă, cu ochi albaștri și voce abia sopțită, recitînd un poem despre irepetabila copilărie.

Festivalul propriu-zis începe la Pskov, vechi oraș al Federației ruse, plin de vestigii și semne ale vîrstelor sale succesive; prima mențiune documentară a cetății este făcută într-o cronică din anul 862, așezarea fiind fondată, cu siguranță, citeva secole mai înainte. Străbatem în grup, fascinați, partea veche a orașului, cuprînsă într-un triunghi format de apele rîurilor Pskova și Velikaia, care se întîlesc aici, chiar sub zidurile bătrînului Krom (Kremlin), ale cărui turnuri și acoperișuri se reflectă în ape. Ore în șir în după-amiaza acestei prime zile la Pskov și pînă noaptea tirziu — orașul traversa sezonul nopților albe — ne plimbăm în umbra vechilor străzi și monumente, privînd electrizați cum în plină noapte discul de flacără al soarelui continuă să rămînă deasupra orizontului, luminînd zidurile uriașe de piatră, bisericile, urmele unor vechi fortificații, apa metalică a rîului Velicaia strălucînd în transparența uimitoare a nopții. În dimineața zilei următoare facem o scurtă excursie la Izborsk, localitate situată la circa 30 de kilometri de Pskov. Se păstrează aici vestigiile unuia dintre cele mai vechi orașe-cetăți ale Rusiei, un ansamblu destul de bine conservat de ziduri de piatră, turnuri de incintă, subterane și locuințe, ansamblu situat în virful unei coline calcaroase, dominînd cîmpia din jur, perdelele de pădure și lacul de formă aproape dreptunghiulară. Ne continuăm călătoria la Pecora, o localitate rurală către care turiștii se în-